

ΑΤΤΙΚΗ ΙΡΙΣ

ΕΤΟΣ Α΄.

Ἀθῆναι, τῆ 1 Ἰουλίου 1898.

ΑΡΙΘ. 10—11.

ΕΚΛΕΚΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΑΓΝΩΣΤΩΙ ΘΕΩΙ

ΑΡΧΑΙΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Κόρες λευκότερες μὲ πλούσια δῶρα
Σιγὰ πηγαίνουνε δειλὲς καὶ μόνες·
Ἡ Καρυάτιδες θάχουνε τώρα
Μύριες κορῶνες.

Βόδια κατάλευκα σέρνονται ἀγάλια
Χρυσὰ τὰ κέρατα γιὰ τὴ θυσία,
Κ' ἐκεῖνα γέρουνε τ' ἄσπρα κεφάλια
Μπροστὰ 'ς τὸ Δία.

Κύκνοι λευκότετοι γοργὰ πηδᾶνε,
Λευκὰ σὰ μάρμαρο κινοῦνται χέρια·
Γιὰ ἰδὲς 'ς τὰ δάκτυλα πῶς σπαρταρᾶνε
Τὰ περιστέρια.

Τοῦ Ἴονιου πέλαγου, τῆς Ἰταλίας
Κύκνος ἀγνότατος, σ' ἐσένα τρέχω,
Τὰ δῶρα τ' ἄφθαστα τῆς ἀρμονίας,
Τῆς σκέψεως ἔχω.

Ἐλα 'ς τὸ πλάγι μου, τ' Ὀλύμπου κόρη,
Καὶ δόσμου ἀμάραντη πλούσια κορῶνα,
Νὰ ψάλλω ὀλόθερμος τοῦ Αἰνεΐα τὴν πλώρη
Ἐς τὸν Παρθενῶνα.

Μία λάμψη μ' ἐπλάσε κ' ἐμὲ τοῦ θείου,
Ὁ κόσμος μέσα μου λάμπει τοῦ ὠραίου,
Ἄκουσε 'ς τ' ἄσματα τοῦ Βιργιλίου
Τ' ἄσμα τ' Ἀλκαίου.

Ἀπὸ τὸ Λάτιο τὴ σκέψι ἐπῆρα,
Ρόδα ἀφ' τὴ Ζάκυθο καὶ φλόγα φέρνω,
Ἐπῆρα τ' ἄδολου κρασιοῦ τὰ μῦρα
Ἀφ' τὸ φαιλόεργο.

ὦ! πῶς τὰ μάτια σου λάμπουν τὰ μαῦρα
Καὶ κόσμος ὀλόκληρο ξυπνοῦν 'ς τὰ στήθη·
Ἐλα, καὶ τοῦ ἔρωτα φέρε τὴ λαύρα
Τῆς γῆς τὴ λίθη.

Ἀστράφτει ὁ Ὀλυμπος· σπονδὴ, θυσία
Τρέξε νὰ κάμουμε, γλυκό μου πλάσμα,
Κι' ἄκουσε ἀμίμητη μιὰν ἀρμονία
Ἐς τὸ κύκνειο μου ἄσμα.

ΣΤΙΧΟΙ ΒΑΡΒΑΡΟΙ

Ο ΝΕΟΣ ΙΑΣΩΝ

Μὲ χίλιων κόσμων τὸ φῶς, τὴ δύναμη,
Πελώριος γίγας ὁ νέος Ἰάσωνας,
Τ' οὐρανοῦ τώρα σχίζει τὰ πλάτη
Τὸ χρυσό του τὸ δέρασ ν' ἀρπάξη.

**

Αἰθερονάφτης, τρέχει τ' ἀπέραντο
Μ' ὄλη τὴ λάμψη τοῦ νοῦ 'ς τὸ μέτωπο,
Νὰ κηρύξη μιὰν ἄσβεστη πάλη
Σὲ χιλιάδες ἀπόκρυφους κόσμους.

**

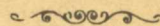
Δρόμους ἀνοίγει σ' ἐμᾶς ἀγνώριστους
Ὅπου θ' ἀφήσῃ τ' ἄσβεστ' ἀχνάρια του,
Καὶ θὰ ἰδοῦμε νὰ σέρνῃ μπροστὰ μας
Μύριους ἥλιους χλωμούς, νικημένους.

**

Τὰ οὐράνι' ἀνοίγει νὰ τρέξουν οἱ ἄνθρωποι
Μιὰ νέα θεότη νὰ προσκυνήσουνε,
Ἀπὸ κόσμος σὲ κόσμος νὰ τρέξουν
Τὴν ἑλῆὰ τῆς ἀγάπης νὰ φέρουν.

**

Κι' ὅταν θὰ στήσῃ γλυκός, ἀτρόμητος.
Ἐστὸ κάθε ἀστὲρι σημάϊα κατάλευκη,
Ἄχ! νὰ ζοῦσα νὰ τρέξω σημά του
Ἐκεῖ πάνω τὰ μάτια νὰ κλείσω.

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΗ ΝΥΧΤΙΑ

Μέσ' 'ς τὴ φωλιὰ τὸ φεῖδι
Ἐρωτικὰ σφυρίζει
Καὶ τὴν ὄρᾳ γυρίζει
Καὶ δέρνεται 'ς τὴ γῆ.

✦

Ὅ,τι 'ς τὸ στήθος μένει
Ἐυπνᾶ, βογγᾶ καὶ πάλλει·
Μία νύχτα ὁ γκιώνης ψάλλει
Ὅπου δὲ θάχη αὐγί.

✦

Φωτιά τὴ γῆ περνάει
 Ὡς τῆς νύχτας τὴ μαυρίλα
 Κι' ἀγάπη, ἀνατριχίλα
 Γροικᾶνε τὰ στοιχειά.

Κ' ἐγὼ σὲ τέτοια φλόγα
 Ποῦ κάθε σῶμα λύνει,
 Πέρονω ζῶν ἀφ' τὸ γκιώνη
 Κι' ἀγάπη ἀφ' τὴν ὀχιά.

ΔΥΟ ΧΑΡΑΥΓΑΙΣ

Ὡς τὸν οὐρανὸ πλανιέται ἀργὰ ἡ σελήνη
 Χλωμὴ χλωμὴ. Μοιάζει δειλὴ παρθένα
 Γεμάτη ἀπ' ὠμορφιά ποῦ ἀγάλλ ἀφίνει
 Τὴν ἐκκλησιά μὲ μᾶτια δακρυσμένα.

Ἡ ὄψις τῆς σκορπᾶ τὴ θεία γαλήνη
 Καί τὰ κερὰ ποῦσαν ἐκεῖ ἀναμμένα,
 Ἐνα στόμα ποῦ μύριους μύσους χίνει,
 Νὰ τὰ σβένη τὰ βλέπεις ἕνα ἕνα.

Στὴ διάβα τῆς τὰ ρόδα τῆς σκορπᾶει
 Ἡ ἀνατολή, καὶ τῆς ψυχῆς τῆς ἡ ἄχνα
 Γῆ κι' οὐρανὸ καὶ θάλασσα περνάει.

Καὶ τὰ νερὰ κινιῶνται καὶ τὰ φύλλα,
 Ποῦ λές καὶ μέσα αἰσθάνονται ἔς τὰ σπλάχνα
 Τῆς ἡδονῆς τὴν ἄγρια ἀνατριχίλα.

Ὁ ἥλιος λαμπυρὸς τὸ φῶς του ἀπλόνει
 Καὶ μὲ τὴν πρώτη ἀκτίδα ποῦ μᾶς στέρνει,
 Ξυπνᾶνε ἡ σφουρά, τὰ μίση, οἱ πόνοι,
 Λές κι' ὅλα αὐτὰ σὰν τύραννος μᾶς φέρνει.

Τρέχει ὁ θνητός, βογγᾶ, τὴ γῆ ματόνει
 Σὲ πάλιν τρομερῆ, τὸ σῶμα σέρνει
 Καινούριο ἰδανικὸ τὸ νοῦ του ὑψώνει
 Καὶ μ' ἕνα στάχυ αἰώνια παραδέρνει.

Κρύβεται δειλιασμένη ἡ νυχταρίδα
 Κ' ἡ κοικουβάγια στέκει σ' ἕνα μέρος
 Τῆς σφουρᾶς νὰ φύγη τὴν ἀκτίδα.

Μὰ σὲ τόσα δεινὰ πῶχει ξυπνήσει
 Τὸ πρόσκαιρο τὸ φῶς, σὰ αἰώνιος γέρος
 Ὁ γκιώνης διαμαρτύρεται ἔς τὴ φύσι.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΕΝΑ ΔΑΚΡΥΟ

(ΕΙΚΩΝ)

Τὸ σχολεῖον εἶνε ἐστολισμένον μὲ σημαίας καὶ μυρσί-
 νας. Κισσὸς καὶ ἠνθισμένα ροδοδάφνηαι πλαισιοῦσι τὴν
 εἴσοδον καὶ τὰ παράθυρα. καὶ φύλλα ρόδων καὶ ἀνθέων
 εἶνε κατεσπαρμένα ἐπὶ τῆς μαρμαρίνου κλίμακος. Ἐλα-
 φροὶ ὡς πτηνὰ τρέχουσιν αἱ μικραὶ κόραι μὲ τὰς και-
 νουργεῖς θερινὰς ἐνδυμασίας των, μὲ τὰς μαύρας καὶ
 ξανθὰς λεπτοτρίχους κόμας των, ἐρριμένας ἐπὶ τῶν μι-
 κροσκοπικῶν των ὤμων, καὶ ἀνέρχονται εἰς τὸ σχολεῖον
 μετὰ τινος συγκινήσεως, μὲ ἐλαφρὸν ἐρυθρῆμα ἐπὶ τῶν
 γελαστῶν καὶ ἀθῶων μορφῶν των.

Χρυσὴ παιδικὴ ἡλικία! τὴν ὁποίαν δὲν γνωρίζομεν
 ὅταν ἔχωμεν, καὶ λαχταρίζομεν ὅταν χάσωμεν. Χρυσὴ
 ἀμέριμος ἡλικία! τὴν ὁποίαν στενάζοντες ποθοῦμεν καὶ
 ἐπιχαλούμεθα κατὰ τὰς τρικυμίας τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρ-
 δίας!

> <

Μία κόρη μικρά, ὀκταέτις περίπου, γυμνόπους, ρα-
 κένδυτος, μὲ μορφήν ὠχρὰν καὶ κατηφῆ, κρατοῦσα ἐκ
 τῆς χειρὸς τὸν ἀδελφόν της, μικρότερον ἀπὸ αὐτήν, ἐπί-
 σης χλωμὸν καὶ ρακένδυτον, διέρχεται περιπλανωμένη
 ἐκ τοῦ σχολεῖου, καθ' ἣν στιγμὴν αἱ εὐτυχεῖς ὀμηλικεῖς
 τῆς ἐξετάζονται εἰς τὰ τραγοῦδια.

Στέκεται, ἀφίνει τὸν ἀδελφόν της, ὁ ὁποῖος παίζει
 μὲ τὰς ἐπὶ τοῦ δρόμου ἐσκορπισμένας ροδοδάφνας, καὶ μὲ
 ὅσα τεταμένα, ἀκροάζεται τὰς γλυκεῖας φωνὰς τῶν τρα-
 γερῶν πλασματῶν, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἁρμονικῶς. Εἰς τὸ
 βλέμμα τῆς πτωχῆς λάμπει κάποιος μύχιος πόθος, γλυ-
 κεῖα ἐπιθυμία· τὸ στοματάκι της ἀνοιγοκλείει ὡς νὰ θέ-
 λη νὰ πῆ τραγοῦδι, καὶ εἰς τὰ μαρμαρένα χεῖλη της χύ-
 νεται μελαγχολία καὶ λύπη.

Τὰ τραγοῦδια ἔπαυσαν, αἱ ἐξετάσεις ἐτελείωσαν καὶ
 ἀκόμη ἡ πτωχὴ ἀπροσάτευτος κόρη ἐξακολουθεῖ προσέ-
 χουσα εἰς τὸ σχολεῖον.

Ἀμέριμοι πλέον αἱ εὐτυχισμένα κορασίδες, μὲ ἡ-
 γηροὺς γέλωτας καὶ πηδήματα κατέρχονται ἐκ τοῦ scho-
 λείου, καὶ διακβαίνουν ἐμπροσθεν τῆς ρακένδυτου ὁμοίας
 των, χωρὶς νὰ τὴν προσέξουν, χωρὶς καμμία ἐξ αὐτῶν
 νὰ στρέψῃ πρὸς τὴν πτωχὴν τὸ βλέμμα.

Ἀρπάζει ἡ δυστυχὴς ἐκ τῆς χειρὸς τὸν παίζοντα ἀ-
 δελφόν της καὶ ἀποσύρεται δειλῶς καὶ συνεσταλμένης εἰς
 τὴν γωνίαν τοῦ δρόμου, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ παρατηρεῖ μὲ λαχ-
 τᾶραν καὶ μὲ κάποιαν ζηλοτυπίαν διερχόμενα μὲ τὰ βι-
 βλία καὶ τὰ ποικίλα χειροτεχνήματα τὰ εὐτυχισμένα κο-
 ρίσσια. Μελαγχολία σιαίνει τὴν παιδικὴν μορφήν της,
 καὶ παράπονον πικρὸν, παράπονον τοῦ ὁποῖου δὲν γνωρί-
 ζει τὴν δύναμιν, μορφαίνει τὰ λεπτὰ καὶ ἀπώχρα χεί-
 λη της.

Ὅταν καὶ ἡ τελευταία μαθήτρια, μίση ξανθογάλανος
 κόρη, μὲ τὴν μεταξωτὴν ουρανόχρουν ἐσθῆτά της ἐπέ-
 ρασε ἀπὸ σιμᾶ τῆς εὐθυμίας καὶ γελαστή, χωρὶς νὰ κατα-
 δεχθῆ νὰ τὴν κυττάξῃ, ἐκλινε σύννοους τὴν κεφαλήν,
 ἐστέναξεν ὡς μεγάλη, καὶ διὰ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἀκα-
 θάρτου καὶ ρακώδους φορέματός της, τὸ ὁποῖον ἐσκέπαζε
 τοὺς γυμνοὺς πόδας της, ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον.

Ἐνα δάκρυο, τὸ ὁποῖον ἀνῆλθεν ἐκ τῆς πικραμένης
 τῆς καρδίας, ἐκρέματο λαμπυρίζον εἰς τὰ ἄκρα τῶν μαύ-
 ρων βλεφαρίδων της, καὶ τὸ ἀπέμαξε μὲ τῆς πτωχείας
 της τὰ ράκη.

Ἀθῆναι

ΑΝΔΡΕΑΣ Α. ΑΒΟΥΡΗΣ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ Η ΖΩΗ

ΤΑ ΝΕΑ ΕΡΓΑ

Ἀπὸ τινος, τῶν λογοτεχνικῶν βιβλίων ἡ ἐκ-
 δοσις ἀπέβη συγχοτέρα. Ὀνειροπολῶν καὶ συγ-
 κεινημένων φυλλομετρῶν αὐτὰ ἐπιθυμῶ τὴν νεο-
 ελληνικὴν νοὴν νὰ αἰσθανθῶ ἐμψυχοῦσαν τὰς
 σελίδας. Ἀπυνοήσαμεν τὴν ξένην μελετώντες
 ψυχὴν, ζητοῦμεν κατὰ τὴν ἰδικὴν μας, καὶ τὸν πό-
 νον τὸν ὁποῖον ἐδοκιμάσαμεν, καὶ τὴν τοποθε-
 σίαν τὴν ὁποίαν εἶδομεν καὶ τὸ συναίσθημα τὸ
 ὁποῖον ἠσθάνθημεν. Θέλουμεν ὁ περιβάλλον ἡμᾶς
 κόσμος νὰ λάβῃ ζωὴν ὑπὸ τὴν μαγικὴν ἐπίδρα-
 σιν τῆς Τέχνης καὶ νὰ ἐπανιδώμεν τὰ πρόσωπα
 ἐκεῖνα μετ' ὧν συνεδέθημεν ἢ ἠδυνάμεθα νὰ
 συνδεθῶμεν· τὰς μυστικὰς θλίψεις ἢ τὰς βρα-
 χείας χαρὰς μας νὰ ἀνεύρωμεν καὶ ἐν γένει τὸν
 τρόπον νὰ ἀναγνωρίσωμεν τῆς ἰδίας σκέψεως.
 Μᾶς εἶναι ἀδιάφορα τὰ βιβλία, ἅτινα καίπερ κα-
 λῶς γεγραμμένα, ἀποπνεύσει τὸ ξένον καὶ τὸ
 μακρινόν· ἢ ἢχῶ μόνον ἀσθενῆς καὶ ἀδιάγνω-
 στος φθάνει εἰς τὰ ὄτα μας καὶ μάτην προσπα-
 θοῦμεν νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν χανομένην εἰς τὴν
 ἀπόστασιν ἁρμονίαν. Τὸ ἑλληνικὸν βιβλίον ἐνα-
 γωνίως ἀναμένομεν, τὸ ὁποῖον εἰσέτι δὲν εὑρομεν.
 Ἀποβλέπομεν μετὰ θλίψεως εἰς τὰς ἐπιπροσθού-
 σας αἰτίας, ὅλη δὲ ἡ διαυρόφωσις τῆς ἑλληνι-
 κῆς πολιτείας μᾶς παρέχει σαφῆ τοῦ γεγονότος
 ἐξήγησιν.

I

Παῦλθεν χρόνος ἀρκετός, ἀφ' ὅτου συνέστη-
 μεν εἰς κράτος αὐτόνομον. Ἀπεμνήθημεν ἐν τῷ
 συνόλῳ τὸν πολὺπλοκον εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν,
 μὴ εὐρεθέντες εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν
 ἢ ἐλλείψει ἐπικοινωνίας ἐπεβράδυνε τὴν ἐθνι-
 κὴν ἀνάπτυξιν, τοῦ δὲ πολιτισμοῦ τὰ βήματα
 ἦσαν δειλὰ καὶ ἀβεβαία. Ἐγεννήθημεν πολὺ
 ἄργα· σπεύδοντες καὶ ἀνευ ὀρισμένου ἐκ τῶν
 προτέρων σχεδίου ἠρχίσασμεν τὴν οἰκοδομὴν
 ἡμῶν, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν προεσφαιμένων ἡμῶν ἀδελ-
 φῶν εἶχεν ἀνεγείρη προικαλλεῖς τῆς ἰδίας εὐφυίας
 μέγαρον. Μᾶς ἐξέπληξε καὶ τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ
 λαμπρότης καὶ ἡ στερεότης αὐτοῦ· τόσοι αἰῶνες
 διαρρεῖσαντες ἐπεσώρευσαν διαδοχικῶς ἕλην
 ποικίλην, διάφορον τὸ σχῆμα, τὴν οὐσίαν, ἐχά-
 ραζαν ἐπ' αὐτοῦ τὴν δεσπόζουσαν ιδέαν καὶ προ-
 σέθεσαν νέαν ἁρμονίαν, ἄγνωστον πρότερον.
 Καὶ τὸ οἰκοδόμημα ἐπὶ τῶν ἀσφαλῶν βάσεων
 ἐρείσθη τῷ κλασικῷ πολιτισμοῦ προσέλαβε
 ἕτερα πολυπληθῆ στοιχεῖα, ἅτινα ἐφαίνοντο ἐκ
 πρώτης ὄψεως συγκρουόμενα πρὸς ἀλλήλα καὶ ἄ-
 τινα οὕτω ἐντέχνως συννηροδόθησαν, ὥστε ἡ παρα-
 χθεῖσα ἀπαράμιλλος χάρις καὶ γοητεία ἐκάλυ-
 ψαν τὰς κατὰ μέρος ἀσχημίας καὶ δυσαρμονίας,
 τὸ ἐπισηφάλλες τυχόντος κίνους ἢ τὸ ψευδὲς χρω-
 ματισμοῦ. Καὶ ἐφάνη εἰς ἡμᾶς ἡ πενιχρὰ καλύβη,
 ἥτις μέχρι τοῦδε μᾶς ἐσκίασε, πλέον ἢ ἀνεπαρ-
 κής· ἄγνωστος κόσμος ἐκπληκτικὸς καὶ οἰονεῖ

II

Τί ἐλάβομεν ἐξ αὐτῶν τῶν ιδεῶν ἢ τί ὑπεφέ-
 ραμεν ἐκ τῶν ὀδυνῶν αἰτινες ἐτάραξαν τὴν ψυ-
 χὴν τοῦ αἰῶνος; Εὐρέθημεν εἰς τὴν διαγελωσαν
 ἐκείνην ἐποχὴν τοῦ βίου, καθ' ἣν εἰς τὰ συναι-
 σθήματα ἀποτυπώνεται χαρακτὴρ ἀφελείας αὐ-

θορυμίου, χαράς και γέλωτος, ή άπλής και άπεριστρόφου θλίψεως προς τὸ τυχόν εμπόδιον. Ἄλλ' ὁ χαρακτήρ οὗτος, προϊόντος τοῦ χρόνου, υπέστη αλωίσεις. Ἡ παραδοχή οἰουδύποτε θεσμοῦ συνεπάγεται ανάλογον εἰς τὰ ἦθη καὶ τὸ πνεῦμα μεταβολήν. ἔχοντες πρὸ ἡμῶν τὰ ἔργα τόσων αἰώνων, ἠδυνάμεθα ἐκ τῶν προτέρων καὶ θεωρητικῶς νὰ ἐκλέξωμεν τὸ τελειότερον ἐξ αὐτῶν. Οὕτως σκεπτόμενοι ἐλησημονίσαμεν ὅτι οἱ θεσμοὶ δὲν εἶναι κατασκευάσματα αυθαίρετα καὶ ιδιότροπα καὶ ὅτι ὀφείλονται εἰς ὀρισμένα ἀνάγκας, ὧν εἶναι τὰ δημιουργήματα. Διὰ τοῦτο ἀτελῶς ἢ οὐδόλως ἀφομοιοῦνται ὁ θεσμός, ἀντιτίθεται ὁ ἐν γένει ἔθνικὸς χαρακτήρ, ὡς διεπλάσθη καὶ ἐπαγιώθη διὰ τῶν αἰώνων. Ἡ πάροδος τοῦ χρόνου δύναται νὰ προσδώσῃ εἰς τὸ τοιοῦτον ἔργον ἐπίχρισμα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον παχύ· ἀλλὰ τὸ βάθος ἐναπομένει καὶ ξέων ἀποκαλύπτει τις τοὺς ὀγκώδεις καὶ σκληροὺς λίθους ἀμετακινήτους καὶ ἀμεταβλήτους· εἰς μάτην ἐπεωρεῦθησαν τόσα χρώματα καὶ ἐπέδρασαν διάφορα αἰτία καὶ ποικίλα· ἐνιαχοῦ μόνον θὰ ἴδῃ τις ὅτι λίθος ἐλείπεται καὶ ἠλλάξε σχῆμα ἢ καὶ διερράγη, ἀλλὰ τοῦτο τυχαίως ἀνευ τινος λογικῆς καὶ κανονικότητος.

Ἄφ' ἑτέρου κατ' ἀνάγκην τοῦτο ἐγένετο· μίμησις κενόδοξος καὶ ματαιία, ἐπιζήτησις παιδικὴ πρὸς φιλοτέχνησιν ἀναλόγων θεσμῶν, δὲν ὑπῆρξεν ἢ κυρίως παρορμησασα αἰτία. Σήμερον ὁ κοσμοπολιτισμὸς τοιαύτην ἔλαβεν ἀνάπτυξιν, οὕτω συνέχυσεν τὰ αἰσθήματα, τὰς ιδέας καὶ τοὺς πόθους, ὥστε ἀπετέλεσε κράμα παράδοξον, ἐν πολλοῖς ἀντιφατικῶν ἀλλὰ μὴ στερούμενον ἐνδιαφέροντος ἢ πρωτοτυπίας, ἢ δ' ἀμοιβαία τῶν ἔθνῶν ἐπίδρασις κατέστη ἀναπόφευκτος. Ἐκαστον κράτος ἄγεται εἰς ἀπομίμησιν τοῦ ἄλλου πολλάκις ἀνευ ἀνάγκης, οὐχὶ σπανίως ἐκ συμπαθείας ἰδιοτροπίας ἢ κόρον πρὸς τὰ ἴδια. Ἀναλόγως καὶ εἰς μεγαλειότερον βαθμὸν ἐσχομεν τὴν ἀναγκαίαν ἢ τυχαίαν ταύτην ἐπίδρασιν. Στερούμενοι τῶν πάντων, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι τὰ πάντα ν' ἀρυσθῶμεν ἐξῶθεν. Ἡ ἐκλογὴ δὲν ἐγένετο πολλάκις ἐπιμελῶς ἢ καὶ μετ' ἀκριβοῦς ἐπιγνώσεως· τοῦτο εἶναι φυσικόν, διότι κατὰ τὸν βίον τῶν ἔθνῶν, παρεμπίπτουσι περιστάσεις ἐκ πρώτης ὄψεως ἀκατανόητοι, ἀλλὰ μετὰ βαθυτέραν ἐξέτασιν, ἀναπόφευκτοι καὶ λογικά.

Κατὰ ταῦτα οὐδόλως πρέπει νὰ ἐκπλήττῃ ἡ μορφή τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἀναπτυχθέντος παρ' ἡμῖν κλάδου, τῆς λυρικῆς ποιήσεως, παρομοίας πρὸς ψηφιδωτῶν ιδιότροπον. Ὁλῶν τῶν ιδεῶν καὶ ὄλων τῶν συναισθημάτων αἴτινα συνετάραξαν πολνειδῶς τὴν θορυβώδη καὶ ἀνίσουχον ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἸΘ'. αἰῶνος, ἔχει ἡ ποίησις αὕτη μικρόν τι τεμάχιον, ὅπερ ἀτέχνως προσπαθεῖ νὰ συγκολλήσῃ πρὸς παρόμοια τοιαῦτα. Ἐκ τῶν βιβλίων ἐμορφώσαμεν καὶ μορφοῦμεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν. Παρεμφερεῖς πρὸς τοὺς Ἀλεξανδρινούς φιλολόγους σχολιαστὰς καὶ ποιητὰς, κατανοοῦμεν μέχρι τινὸς τὰς ξένας ιδέας ἢ τὴν λανθάνουσαν ἀρμονίαν τῶν ἐκφράσεων. Πρὸς τούτοις ἄνθρωποι καὶ ἡμεῖς τοῦ αἰῶνος ἐρχόμεθα πολλάκις εἰς συνάθειαν πρὸς ἀλλοδαποὺς καὶ μεταβαίνοντες εἰς ἄλλα μέρη μιμού-

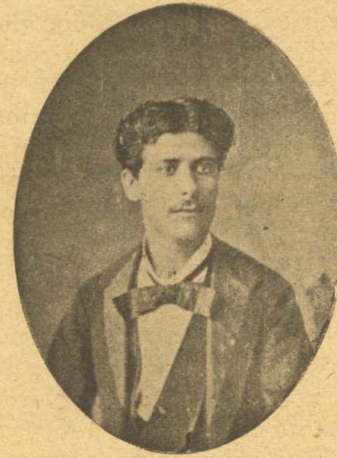
μεθα τὸν τρόπον τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ προσπαθοῦμεν τῶν αὐτῶν καὶ ἀναλόγων νὰ ἐμφορηθῶμεν αἰσθημάτων. Ἀλλὰ τὸ βάθος τῆς νεοελληνικῆς ψυχῆς ἀντιδρᾷ ἀποτελεσματικώτερον. Πάντες ἀνετράφημεν ὁμοίως, εἰς τὰ αὐτὰ σχολεῖα καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα ἐξεπαιδεύθημεν, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ψυχράν, τεχνητὴν καὶ περὶ γλῶσσαν ἐμάθουμεν νὰ σκεπτόμεθα καὶ νὰ γράφωμεν, εἰς τὰς ἰδίας ἐφημερίδας τὰ αὐτὰ ἀναγινώσκουμεν. Ἄλλ' ὅπερ, καὶ σπουδαιότερον, ἡ αὐτὴ ζωὴ μᾶς περισφίγγει στενά· ἡ πολιτικὴ συζήτησις ἀποτελεῖ τὴν κυριωτάτην ἡμῶν τροφήν. Ἐπομένως οἱ ἀνθρώποι τῶν γραμμάτων εἶναι μεμονωμένοι καὶ οἰονεὶ ἐρημιῶται. Τὰ ὄνματα αὐτῶν ἀναγκαστικῶς στρέφονται πρὸς ἄλλας πηγὰς φωτὸς, τὸ ὁποῖον ἐρχεται ἀλλοιωμένον καὶ ἀσθενές ἔνεκα τῶν ἀμαυρῶν ὑέλων, αἰτίνες ὑπάρχουσι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἄν, ἀρχαιότερον, ὁ Σολωμὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ φιλοτεχνούσιν ἔργα ἀρτιώτερα, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνωτέραν ποιητικὴν αὐτῶν φύσιν καὶ εἰς τὸ περιβάλλον ἐν ᾧ ἔζησαν. Ἄλλ' ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι ἡ ποίησις ἐβάδισεν ἀπὸ μιμνήσεως εἰς μίμησιν, ῥωμαντικὴν, κλασικὴν, καὶ πάλιν ῥωμαντικὴν φιλοσοφικὴν ἠδηνυδῆς. Πρὸ παντὸς σήμερον ἡ λυρικὴ ποίησις καταστάσα κοσμοπολιτικὴ καὶ ποικίλη, εἶναι εἰς ὀλίγους μόνον καταληπτὴ ἢ ἀρέσκει, ἀποτελοῦντας κύκλον ἰδιαίτερον. Καὶ τοῦτο ἐπόμενον· οἱ ποιηταὶ ἡμῶν, ἐκ τῶν ξένων βιβλίων ἐμπνέονται κατὰ τὸ πλεῖστον, ἢ δὲ ψυχῆ τῶν εἶναι ἀμάγαλα ἐκ διαφόρων στοιχείων ἀντιφατικῶν, ἀλλογενῶν καὶ ἀνομοιομερῶν. Ἄφ' ἑτέρου ὀφείλει τις νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ σημερινὴ μίμησις διαφέρει οὐσιωδῶς τῶν παλαιότερων, εἶναι μᾶλλον ἐσωτερικὴ, βαθυτέρα καὶ λογικώτερα, ἀποβλέπουσα ἰδίᾳ πρὸς τὴν μέθοδον δι' ἧς ἀνεπτύχθησαν αἱ λοιπαὶ λογοτεχνίαι καὶ κατὰ διαλείμματα δεικνύουσα διὰ τῶν τάσεων αὐτῆς ὅτι τὸν ἀσφαλῆ δρόμον βαδίζει. Ὅποια αἱ τάσεις αὐταὶ καὶ κατὰ πόσον εἰς τὴν ἀσφαλῆ ἔργα ἐπραγματοποιήθησαν, δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπος ἢ περὶ τούτου ἔρευνα, διαφεύγουσα δυστυχῶς τὰ στενὰ ὄρια τοῦ παρόντος σημειώματος.

ΑΘΗΝΑΙΟΣ

Η ΠΕΡΔΙΚΑ

*Περπάτα περδικούλα μου καὶ γώσων 'σέ γιατίκι
τὶ τὸ βοντὸ βοντήρηθηκε 'σ τῆς νύχτας τὰ σκοτάδια
γώσων σ' ἀπόσκιο σιγαλὸ 'σ φοντωτὸ κλαράκι
γὰ τὶ οἱ τόποι βάρυναν καὶ βγήκαν τὰ σημάδια
σ' τὸν Οὐρανό. Ἐγλώμνιασαν τρογέρω τὰ γαντάκια
τώρα τὸ ζουδι ξεγυμᾶει καὶ λαίμαργο κντάει
νὰ κνηγήσῃ ἀλόπητα τ' ἀδύνατα πουλάκια
περπάτα περδικούλα μου τὶ ὁ καιρὸς περνάει,
κι ὅταν ἀνοίξῃ ἡ γαρανῆ τῆς βόδινας ἀγκάλιας,
κ' ἡ φύσι θὰ ξαναγυρῇ τὴν γελαστὴν τῆς ὄφι,
'Αρχίνα τὸ τραγοῦδι σου ἀρχίνα τῆς πιλάλιας,
τὸν δρόμο τὸ τραγοῦδι σου καρεῖς δὲν θὰ τὸ κόψῃ.
θέλει τραγοῦδι ἡ ἐρημιὰ τὶ ὁ θεὸς τραβιέται
'σέ τόπος πού ἡ παρθενὰ αἰῶνια βασιλεύει,
κι' ἐκεῖ μὲ ἀπειρη γὰρὰ τὸ ἔργο ἀναλογιέται
πού ἔκαρε, καὶ εἰς αὐτὸ ἀναπνοὴ γυρᾶει.*

*Περπάτα περδικούλα μου τὶ τὸ σκοτάδι πέφτει,
γεῖνα τὴν ὥρα τὴν κακὴν, γεῖνα τὸν νυχτοκλέφτην.*
ΒΡΑΣΙΔΑΣ ΔΗΜΑΚΟΣ

[Ἀναδημοσιεύοντες τὸ κατωτέρω ὀρασιότατον ποίημα «Ἡ Χαϊδεμένη» τοῦ διαπρεποῦς ποιητοῦ κ. Α. Νικολάρα, ἐκρίναμεν εὐλογον νὰ προτάξωμεν καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν ἡλικίᾳ, καθ' ἣν ἔγραψε τὸ χαριτωμένον τοῦτο εἰδυλίον, τὸ περικλείον τόσα ἀρώματα καὶ τόσην λάμψιν.]

Η ΧΑΙΔΕΜΕΝΗ

I

Στὸ στρώμα τ' ἀνθροστολίστο γλυκοκαϊμάτ' ἡ πλάση.
Στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ζέφυρος γλυκὰ δροσολογιέται
καὶ τὴν φιλεῖ σιγὰ, σιγὰ, λές, καὶ μὴ τὴν ζυπνήσῃ!
Σιμὰ σὲ βρύση δροσερῆ, μακρὴ ἀπὸ τοῦ κόσμου
τὰ βλέμματα τὰ βάσανα, ἀγρυπνῆ σὰν τὴν πούλια,
καὶ σὰν τὴν ἀνοῖξη θεὰ ἀνθρωστερανωμένη,
μιὰ βοσκοπούλα λιγερὴ τ' ἀνάκια τῆς ποτιέζει
καὶ ἡ φλογέρα τῆς γλυκὰ τὴν πλάση νανουρίζει.
Ντυμένη μὲς τὰ κάτ' ἀσπρά λαμποκοπᾷ ἡ θωρειὰ τῆς,
καθὼς μὲς τὰσπρα σύγνερα τὸ ἀργυρὸ φεγγάρι.
Ἦ πεταλοῦδα μου χρυσὴ καὶ μοσχαναθρεμένη,
ποῖός ἄθεος δὲν θὰ σὲ ἰδῇ καὶ εὐθύς δὲν θὰ πιστέψῃ
στὸν Πλάστη ὅπου σ' ἐπλάσε, στὸν ποιητὴ τοῦ κόσμου.
Καλότυχος ὁ ζέφυρος πού λούζει μὲ δροσοῦλα
τὰ ξέπλεγα μαλάκια σου, καὶ κλέπτει τὴν πνοὴ σου,
ὅπου μεθαίε τὴ ζωὴ κι' ὅπου ἀθανατίζει.
Ζηλεύω τάνθηνα πού πατεῖ τὸ τροφερὸ σου πόδι
κι' ἤθελα νάμουνα κι' ἐγὼ φτωχὸ τάγροῦ λουλοῦδι,
νὰ μὲ πατῆς κι' ἀπὸ γὰρὰ νὰ σβύνω ὀφρυσιμένον.
'Ἄς ἤμουνα φλογέρα σου νὰ σὲ φιλῶ στὸ στόμα,
νὰ μὲ φιλῆς μὲ φίλημα γεμάτο ἀπὸ τραγοῦδι!
'Ερημοκλήσι μ' ὄμορφο, εἰκόνισμα οὐράνιο,
κρίμα νὰσ' ἀλειτούργητο! Ἄς ἤμουνα ἀσκητῆς σου,
νὰ σὲ μυρόνω μ' ἀγρυπνο λιθὰν τῆς ἀγάπης,
καὶ στὴν καρδιά σου νάμουνα λαμπράδα ἀναμμένη,
γιατ' εἶσαι κρίνος τοῦ ἀγροῦ, κι' ὄχι τῆς χώρας κρίνος,
ὅπου πολλοαῖς τὸν βλέπουνε ματιές καὶ τὸν μαραίνου.
'Ακόμη μάτι κνηγοῦ, ἀθῶα μου τρογιόνα,
δὲν σ' εἶδε, καὶ καλότυχος στὰ βρόγια πού σὲ πιάσει!
'Αγγέλο! θὰ ζηλέψουνε τὴν τύχη τοῦ ἀκόμα.

II

Γλυκοχαράζει ἡ αὐγὴ πρόσχαρη σὰν τὴ νηότη,
καὶ φεύγει ἐμπρὸς τὴ λάμψη τῆς, σὰν νάνα μεθυσμένη,

τρικλιζοντας ἐδῶ κι' ἐκεῖ ἡ καταχνιὰ τῆς νύχτας,
σὰν στῆς ἀλήθειας ἔμπρὸς τὸ φῶς, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἐκείνο
φεύγει· γλωμὸ τὸ φονικό, πού ἡ ψυχὴ τὸ δέρνει...
Ἐυπνᾷ ἡ πλάση μ' ὄψι νηᾶς πού λούσθη στὸ ποτάμι,
καὶ τὰ πουλιὰ πασίχαρα, δῶ δῶ ζευγαρωμένα,
ἀπὸ τὸ ἓνα τὸ κλαδί συγνοπετοῦνε στ' ἄλλο
καὶ γλυκοκελαδίζουνε σὰν νὰ δοξολογᾶνε
τὸν Πλάστη πού ξημέρωσε κι' ὅπου τὰ συλλογιέται.
Τώρα πού χαίρει ὅλη ἡ Γῆ στ' ἀγνάντωμα τοῦ Ἥλιου,
πῶς, κόρη, σύ, δὲν χαίρεσαι; πῶς μόνη, σύ, σωμαίνεις;
Τραγοῦδα, κόρη, τοῦ ἀγροῦ! γιὰ σένα ξημερώνει,
γιὰ σέν' ἀνθίζει ἡ μυρτιά, γιὰ σένα κι' ἡ γῆ ὅλη.
'Εσ' εἶσαι τὸ καμάρι τῆς κι' αὐτὴ σὲ καμαρόνει...
'ὦ! φύσα τὴ φλογέρα σου μὲ τὴ γλυκεῖα φωνὴ τῆς
νὰ συντροφεύσῃς τὰ πουλιὰ, πού σὲ παρακαλοῦνε.
Πῶς θεὰ μάθουνε κι' αὐτὰ τραγοῦδια τὰ καῦμένα,
σὰν τὴν φλογέρα σου ἐσὺ δὲν παίζεις, βοσκοπούλα;
Τὸ γελαστὸ σου πρόσωπο, πού λάμπει σὰν τὸν Ἥλιο,
γιατ' ἠθλῶσαν σύγνερα; Ἄχ, ποῖός καῦμός σὲ καίει;
Καῦμὸ τῆς χώρας ἔχ' ἡ νηᾶ, πού σὰν φτωχὴ δὲν ἔχει,
γιὰ νὰ φορέσῃ καὶ αὐτὴ ζαφείρια καὶ μετάξια.
Ζαφείρια εἶν' τὰ μάτια σου, μετάξια τὰ μαλλιά σου,
ποιὰ νηᾶ ἔχει τὰ στολίδια σου; ἐσένα τί σου λείπει;
Σοῦ λείπει τὸ πιὸ ποθητὸ, τοῦ κόσμου τὸ στολίδι...
—Τί θέλει ὁ κῆπος τὸν ἀνθὸ ἀπδόνι σὰν δὲν ἔχῃ! . . .

Ἦσάν τρυγόνα ὄρφανὴ ἀπὸ ἀγάπης ταίρι,
βαρόκαρδη, σὲ λιγαριαῖς καὶ ροδοδάφναις μέσα,
κἀθητ' ἡ κόρη καὶ θωρεῖ μὲ ζήλεια τὰ πουλάκια,
πού μὲ γλυκοφιλήματ' ἀγάπη ζευγαρόνου,
τὴν πλάση, πού χαμογελᾷ κι' ἡ ὀλόψυχα στενάζει
πού τόσο ἀνθίζει καὶ βλαστὸ μονάχ' αὐτὴ δὲν ἔχει.
Συλλογιμέν' ἡ μάνα τῆς τὴ βροῖσκει καὶ τῆς λέει.
—Τί ἔχεις, Χαϊδεμένη μου;— Ἄχ, μάνα μου τί νάχω!
Τοῦ κάκου πῶς μ' ἀρμήνεψες, τὴν πλάσι νανουρίζω
μὲ τὴν φλογέρα μου ἀγρυπνῆ, κι' ἐγὼ γιὰ νὰ βλαστήσω,
τοῦ κάκου τὴν πορτοκαλλιὰ ποτιέζω κι' ἀγκαλιάζω,
καὶ τὴν θερμαίνω μὲ φίλιὰ ἀπ' τῆς καρδιάς τὰ φύλλα.
Αὐτ' ἡ κακὴ πετᾷ βλαστὸς κι' ἐμὲν ἀναγελάει.
'Ἀλλάξε τώρα τρεῖς φοραῖς ἡ γῆ τὸ φόρεμά τῆς,
κι' ἐγὼ τοῦ κάκου, μάνα μου, τὸ γιασεμί, τὸ δῦοσμο,
τὴν ματζουράνα, τὴν μυρτιά, τὴν δάφνη, τὰ ζουμπούλια,
τὸν φουτωτὸ βασιλικὸ κι' αὐτὴ τὴ φτέρη ἀκόμα,
γεμάτη πόθο καὶ γὰρὰ σκαλιέζω καὶ ποτιέζω.
Αὐτὰ φουντόνουνε κι' ἐγὼ ἀπ' τὸν καῦμό μου λυῶνω.
Τοῦ κάκου στῆς τριανταφυλλιᾶς τὸν ἴσκι ἀποκοιμιέμαι,
καὶ τὴν φιλῶ στὸν ὕπνο μου καὶ τὴν σφιγχαγκαλιάζω,
αὐτ' ἡ σκληρὴ, Μανούλα μου, στὰ στήθειά μ' ἀγκυλώνει...
Εἶπε ἡ κόρη κι' ἔγειρε τὴν κεραλή στα στήθεια,
ἀπὸ τὰ δάκρυα ποῦ βγαίναν ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια
ἀμόλυτα καὶ διάφανα σὰν λούλουδο πού γέρονε
ἀπ' τὴ δροσοῦλα τῆς αὐγῆς στὴ γῆ σὰν μαραμένον.
—Μὴ κλαῖς, μὴ Χαϊδεμένη μου, καὶ δὲν σοῦ πρέπει δάκρυ,
γιατ' εἶσαι, φῶς μου, ἀγγέλος κι' οἱ ἀγγελοὶ δὲν κλαίνε...
Τραγοῦδα, κόρη μου γλυκεῖα, ν' ἀνοῖξω τὴ λαλιά σου,
καὶ σήκωσε στὸν οὐρανὸ τὸ φῶς σου τὸ οὐράνιο,
νὰ δῆς τὸν ἥλιο τὸν λαμπρό, πού σὲ θωρεῖ μ' ἀγάπη.
Στόλισε μὲ χαμόγελο τὰ κοραλῆνια χεῖλη,
καθὼς χρυσάνει ὁ Ἥλιος μας τὰ σύγνερα τῆς δύσης,
τὸ μυρομένο γέλειο σου τὸ γέλειο νὰ μοῦ δώσῃ.
Γροικῶ χιονιὰ στὰ σωθικά. . . Ἄχ, πῶς αὐτὴ θὰ λυῶσῃ,
ἡ παγωμένη μου καρδιά θερμὰ ν' ἀνοῖξῃ φύλλα,
σὰν ἡ ματιά σου δὲν γελᾷ, χρυσὴ μου Χαϊδεμένη!
Μὴ μοῦ ψυχομαραίνεσαι δένδρι τῶν γηρατειῶν μου!

Γιατί δὲν ἀνοιξες βλαστό δὲν πρέπει νὰ λυπάσαι.
Ἡ λεμονιά νὰ δροσερῆ καὶ χύνει εὐωδία,
μὲ τὰ ἀνθοστολίδια τῆς κι' ὄχι μὲ τὸν καρπὸ τῆς...
θὰ ρίξεις κάτω τὸν ἀνθὸ γιὰ νὰ καρποφορήσῃς...

Μὲ τὸν ἀνθὸ εἰς ἑλαφρὰ σὰν καταχνιά τ' Ἀπρίλη,
κι' ἀπὸ ἀγάπη τρέμω μὴ στὸ φύσημα τῆς αἴρας
πετάξῃς κι' ἀπορφανωθῶ μὲ τὸν καρπὸ θὰ γείρης!
Βαραίνεις ὁ καρπὸς πολὺ στὸ τρυφερὸ κλονάρι...
Θὰ ρίξεις κάτω τὸν ἀνθὸ γιὰ νὰ καρποφορήσῃς!
Κρίμα νὰ χαμοκυλισθῆς, ἀνθέ μου, σὰν κ' ἐμένα...
— Ἐρριξες, Μάνη, τὸν ἀνθὸ γι' ἐγὼ γιὰ σὲν ἀνθίζω.
— Ἄ, πιστεψέ με! πιστεψέ νὰ σὲ χαρῶ, χαρὰ μου!
Ὁ Ἥλιος ποῦ γεννᾷ ζωὴν στὴ πλάση, ὦ, ποῖος ξέρει,
κόρη μου, μὴ σ' ἀγάπησε, ὡς ἀνθὸ ὅπου σαι,
καὶ δὲν σοῦ δίνει τὸν καρπὸ, μὴ σβῶς ἡ ὠμορφιά σου!...

III

Κ' ἡ μάν' ἀνοῦσε μιὰ φορὰ ὅπως ἀνθίζει ἡ κόρη.
Εἶχε κι' αὐτὴ στὰ στήθια τῆς τὸ ρόδο τῆς ἀγάπης
κι' ἐπρόσμενε τὸν Ἥλιο τῆς τὰ φύλλα του ν' ἀνοίξῃ.
Καὶ μιὰ ἡμέρα τοῦ Θεοῦ, εἰς ἓνα πανηγύρι,
ποῦ τραγουδοῦσε στὸ χορὸ ἡ λεβεντιά πλεγμένη,
τὴν εἶδε ἓνας κυνηγός, τὸν εἶδεν ἄχ. κι' ἐκείνη,
ποῦ νῆθελε νὰ μὴ τὸν ἴδῃ, ἀνάθεμα τὴν ὥρα!
Ἀνάθεμά σε, ἔρωτα! ἀνάθεμά σε, ἀγάπη!
σὰν δὲν πληγόνῃς δυὸ καρδιάς ἀντάμα μ' ἓνα πόθο
νὰ σμιζοῦν τῆς φτεροῦγες τους, καὶ σὰν χελιδονάκια,
νὰ γλυκοχύνουν μιὰ λαλιά, νὰ πίνουν μιὰ δροσοῦλα.
Ἡ νηὶ ἐξοῦσε γιὰ τὸν νηό, τὸν κλέφτη τῆς καρδιάς τῆς.
Ὡς ἀνθὸ τὸν λάτρευε κι' ὁ ἄκαρδος ἐκείνος,
τὴν δόλια τὴν ἐπλάνασε μιὰ βραδεῖα τ' Ἀπρίλη,
κι' ἔγειρε στὴν ἀγκάλη του, σὰν τοῦ Μαχιοῦ τὸ ρόδο,
ποῦ τὸ φυτό ὁ ζέφυρος, καὶ κλέφτει τὴν ὀσμή του,
εὐθύς π' ἀνοίξῃ μ' ἔρωτα στοῦ Ἥλιου τὴν ἀχτίδα...
Κ' ἐρχόντανε κάθε βραδύς, καὶ τὴν φιλοῦσ' ὁ πλάνος,
ποῦχε τὰ ρόδα στὴ μορφή, καὶ στὴν καρδιά τ' ἀγκάθια.
Καὶ μιὰ βραδεῖα θεοσκοπέτην, βραδεῖα φαρμακωμένη,
ποῦ σκέπαζαν στὸν οὐρανὸ τὰ σύγνεφα τ' ἀστέρια
μαῦρα σὰν πίσσα, κι' ἀστραφτε, ὁ πλάνος δὲν ἐφάνη.
Κ' ἡ δόλια τὸν ἀκαρτερεῖ κι' ἡ δόλια τὸν παντέχει.
Τοῦ κάκου τὸν ἀκαρτερεῖ, τοῦ κάκου ἑκαρδιοχτύπα
τόσαις βραδεῖαις σὰν ἔτριξε μὲς τὰ κλαδιά τ' ἀγέρι...
ὁ ἄπνοος δὲν φαίνονταν τὴν ἄφῃσε, τί κρίμα!
σὰν μυγαλιά χωρὶς ἀνθὸ ἀπ' τὸ βορεῖα δαρμένη...
Ὡς τόσω ἦρθε κι' ὁ καιρὸς ἡ μαύρη νὰ γεννήσῃ
κι' ἀπ' τὴ ντροπὴ τῆς ἄφῃσε τ' ἀγαπητὸ χωριὸ τῆς.
Ποῖα χεῖλη εἰμποροῦν νὰ ποῦν, ποῖα γλῶσσα νὰ κληθήσῃ,
ἄχ, τί φαρμάκι καὶ χολὴ ἤπιε τὴν ὥρα κείνη.
Μὲ θολὸ μάτι, ἀλλὰ χαίρεινε τὸ σπῆτι...
Ἐσμιξε μὲ τ' ἀρνάκια τῆς τὰ πολυγαπημένα,
ποῦ ζοῦσε ξένοιαστη μ' αὐτὰ ἐπότισε μὲ δάκρυ
ὅτ' εἶδε καὶ ὅτ' ἀγάπησε ἀπ' τὰ μικρὰ τῆς χρόνια,
ἐφλόγισε μὲ στεναγμούς τὸν δροσερὸν ἀέρα
κι' ἐπῆρε δίπλα τὰ βουνά, ἐδιάβηκε λαγαῖα
ἀδιάβατα ροβόλησε βουνὰ παρθένια, δάση
κι' ἐδῶ ποῦ ἡ πέριδος γεννοῦν καὶ ἡ ζωὴ ἀνασαινεῖ,
ἦρθε κι' αὐτὴ τὴν ἀκακὴ νὰ κρύψῃ ἀμαρτία,
μακρὰ ἀπ' τὴν κακολογία καὶ τ' ἀδικὸ τοῦ κόσμου,
ὅπου στενάζ' ἡ ἀρετὴ καὶ βασιλεύει ὁ δόλος.
Κι' ἀπὸ τὴν ἔχθρα τὴν πολλὴ ποῦ τρέφει πρὸς τὸν κόσμον,
κρατεῖ τὴν κορὴ τῆς ἐδῶ, μὴ πάθῃ τὸ δίκὸ τῆς...

Καθὼς τὸ ρόδο ἐπλάστηκε τὴν εὐωδεῖα νὰ πνέη,
ἐπλάστηκε κ' ἡ νηότη μας νὰ πνέη τὴν ἀγάπη.
Εἶν' ἡ ἀγάπη τοῦρανοῦ δροσιά, καὶ δίχως τούτη
μαραίνονται παράκρια τῆς νηότης μας τὰ ρόδα,
σὰν τ' ἀνθία ποῦ ξηραίνονται προτοῦ ἐρωτευμένη
στὰ μωσχόβλα φύλλα τους μεθυσ' ἡ πεταλοῦδα.
— Τί θέλει ὁ κῆπος τὸν ἀνθὸ ἀνθόν; σὰν δὲν ἔχη!

IV

— Καθὼς τὸν ναύτη, θάλασσα, μὲ ἀπιστιὰ προδόνεις,
ἐπρόδοκε κ' ἐμένανε ἡ ἀπιστὴ ἐκείνη!
Μ' ἐμάγεψ' ἡ ἀθώα τῆς θωρεῖα, σὰν ποῦ μαγεῖται
τὸν ναύτη ἡ γαλήνη σου δὲν ἴπιστευα νὰ τρέφῃ
μέσα στὰ στήθια τῆς ποτὲ τὸ ἀπιστό σου κύμα.
Μοῦκλεψε τώρα τὴ ζωὴ καὶ τὴ θανά μ' ἀρνείται.
Κ' ἦλθα σ' ἐσένα, θάλασσα, σ' ἐσένα ποῦ τῆς μοιάζεις,
γιὰ νὰ μοῦ σβύσης τὴ φωτιά στὴν ἀγκαλιά σου μέσα
καὶ νὰ μοῦ δώσῃς ὅτ' αὐτὴ ἡ ἀσπλαγχνὴ μ' ἀρνείται. —
Ἔτσι μιλιῶντας ἓνας νηός, σὰν κρίνος μαραμμένος
κι' ὠμορφος σὰν τὸν ἔρωτα, ἀπὸ νὰ ψηλὰ βράχο
ἀγκάλιασε τὴ θάλασσα σὰν ἀγαπητικιά του.....

Τὸ κύμα ποῦ ἀφροκοπᾷ εἶν' ἀπὸ τὴ γυναίκα
πολλαῖς φοραὶς πρὸ σπλαχνικό ἀνάμεσα στὸ κύμα
πετᾷ τὸν νηὸ τὸν δύστηχο καὶ ξέμακαρα τὸν ρίχνει,
σὰν νὰ λυπᾷ ἡ θάλασσα νὰ φάν τέτοια νηάτα.
Ἄνοιξ' ὁ νηὸς τὰ βλέφαρα ἀπὸ τὴ ζάλη τέλος,
καὶ σὰν εἶδε τὴ θάλασσα ὅπου τὸν ἐλυπήθη,
μουρμούρισε στεναζόντας ἀπ' τῆς καρδιάς τὰ βάθη.
— Εἶδα μὲ σπλάχνος τὰ θηριά, τὴ θάλασσα μὲ σπλάχνος,
καὶ μόνο γνώρισ' ἀσπλαχνὴ τὴν ἀπιστὴ γυναίκα!
Τὸν πῆρε τὸ παράπονο κι' ἀρχίνησε τὸ κλάμμα.
Καὶ κλαίει, κλαίει κλάψα, νηέ, νὰ βγῆ ὁ πόνος ἐξῶ.
Ὅσο σὲ τρώει στὰ σωθικά, τὰ μάτια σου θολόουν,
καὶ βλέπεις μαύρη σκοτεινὴ τὴν ὠμορφιά τοῦ κόσμου.
Χύνε ποτάμι δάκρυα ἄς τὴν καρδιά νὰ βρέξῃ
τὴν υλογισμένη τῆς βροχῆ ἀπ' τὰ καυμένα μάτια.
Σ' αὐτὸ τὸ δάκρυ πῶρχεται ἀπὸ ψηλὰ σὰν χάρης,
ἄχ, ξεθυμαίνει ἡ καρδιά κι' ὁ πόνος ξαλαφρόνει...

Μέσα σὲ σύγνεφα χρυσᾷ ὁ ἥλιος βασιλεύει
καὶ λάμπ' ἡ δύση στὰ βουνά καὶ λὲς φωτιά πῶς εἶναι.
Ῥίχνει ὁ ἥλιος μὲς στὴ γῆ τὴν ὑστερὴν ἀχτίδα,
καὶ ἄλλαις λύπαις καὶ χαραῖς ἀντάμα χαίρεται.
Ναί, ἄλλαις λύπαις καὶ χαραῖς πόσοι αὐτὴ τὴν ὥρα
ξένοιαστοί, μέσα στῆς ζωῆς τὸν κῆπο ξεραντώνουν,
καὶ πόσο πάλι πρὸ πολλοί, μὲ τὴν γλυκεῖα ἐλπίδα
σύντροφο μονε ἀχόριστο, μερόνυχτα τοῦ κάκου
νὰ δοῦνε πῶς ἀλήθεψε προσμένουν τ' ὄνειρό τους.
Ψεύτρα ἐλπίδα! πάντα νηά, χροῦμενη κυττάζεις
ποῖος πάσχει, κι' ὅλη πρόσχαρη, παρηγοριά γιομάτη,
μὰς ἀλαφρόνεις τὴ πληγὴ, ὅμως δὲν τὴ γιαιτρεύεις.
Ὡς καὶ στὴν ὑστερὴ στιγμὴ τὴ φοβερὴ ἐκείνη,
ποῦ πλέον βλέπομε τὴ γῆ μὲ μάτια θολομένα,
καὶ τότε ἀκόμη ἔρχεται γλωμὴ, συγνεφιασμένη,
νὰ δεῖξῃς πῶς κ' ἐκεῖ ψηλὰ θὰ νῆσαι συντροφιὰ μας...
Ψεύτρα ἐλπίδα! Ὄνειρο σ' ἀγρυπνησμένα μάτια!

Ἄκόμα εἰς τὸν οὐρανὸν δὲν πρόβαλιν τ' ἀστέρια.
Ἐσβῦσε πλέον ἡ φωτιά, ποῦ ἔλαμπε στὴ δύση,
κι' ἔγειναν στάχτη καὶ καπνὸς τὰ σύγνεφα ποῦ καίγαν.
Κοιμᾷ ἡ θάλασσα γλυκὰ καὶ σ' ἀρμυρὸ τῆς στρῶμα,

Ο ΑΝΔΡΙΑΣ ΤΟΥ ΓΛΑΔΣΤΩΝΟΣ

[Ἡ «Ἀττικὴ Ἴρις» δὲν εἶνε ἡ ὀλιγώτερον ἐπιτροπεύουσα τὴν
ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἀθηναίων, ἵνα ἀναστηλώσῃ τὸ
μαρμάρινον ἠμοῖωμα τοῦ μεγάλου Γέροντος εἰς αὐτὸ τῆς Παλ-
λάδος τὸ Ἄστυ. Λογίζεται δ' εὐτυχῆς ἡ Σύνταξις αὐτῆς σημε-
ρον δημοσιεύουσα τὸν ὠραῖον λόγον τοῦ κ. Καλλισπέρη, δι' οὗ
οὗτος ἐζήτησε παρὰ τῶν ἐν τῷ Δημοτικῷ Συμβουλίῳ συναδέλ-
φων αὐτοῦ νὰ λάβωσι τὴν ἀπόφασιν ταύτην].

» Ἡ προσήκωσις ἡμῶν εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Δήμου
καὶ τὰ συμφέροντα ὑπῆρξεν, ὑποθέτω, ἡ αἰτία νὰ δια-
πραχθῇ ἐνταῦθα παράλειψις ὄχι παραπολὺ συγγνωστή.
Ἀποθνήσκει ἐκεῖνος, ὅστις ἐν Εὐρώπῃ ὠνομάζετο μέγας
γέρον καὶ τὸ γεγονός δὲν ἀνακοινοῦται εἰς τὸ Συμβού-
λιον. Διαπέμπεται τηλεγράφημα ἐκ μέρους τοῦ Δήμου
τῇ ἐξωδίκῃ συνεννόησι καὶ προτροπῇ τινῶν ἐξ ἡμῶν,
ἀλλὰ τοῦ κειμένου τοῦ τηλεγραφήματος οὐδεμίαν διδεται
γνώσιν εἰς τὸ Συμβούλιον. Ἐπιτέλει δὲ δὲν δίδεται γνώ-
σις οὐδὲ τῆς ἀπαντήσεως, ἥτις, εἰκάσω, θὰ ἔχη βεβαίως
ἦδη λησθῆ. Καὶ σημειωτέον ὅτι τοῦτο γίνεται καθ' ὑπο-
τροπήν· διότι καὶ περὶ Καβαλλότη τοῦ Συμβουλίου δὲν
ἔμαθε τί ἐκατέρωθεν ἐτηλεγραφήθη. Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον,
ἐὰν ἐν τῷ μέλλοντι καθιερούτο ἡ τακτικὴ ἢ εἰς τοιαύτας
περιστάσεις κρατοῦσα εἰς πάντα τὰ συγκεκριμένα σώ-
ματα.

» Ἀλλά, Κύριοι, τὰ πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Γλαδστω-
νος συλλυπητήρια τοῦ Δήμου τῶν Ἀθηναίων θὰ διεπι-
βασε βεβαίως ὁ κ. Δήμαρχος μετὰ τῆς δεύσεως λεπτότη-
τος καὶ μὲ τὸ αἶσθημα τὸ ἐμπρέπον. Τοῦτο ὅμως εἶνε
ἀβροφροσύνη ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἐπιβάλλουσιν αἱ κρα-
τοῦσαι κοινωνικαὶ ἀντιλήψεις. Ὑπεράνω τῶν διατυπώ-
σεων ἴσταται ἡ πρὸς τὸν ἴδιον Γλαδστωνα ὀρειλομένη
τιμὴ. Ἡ δὲ πόλις αὕτη, ἥτις εἶνε ἡ πνευματικὴ πατρίς
πάντων τῶν ἀνδρῶν ὅσοι δι' ἀρετὴν ἠγοῦνται ἐν ταῖς οἰ-
κείαις χώραις, εἶχε καθήκον νὰ χαίρεισθαι καὶ ἐκ τῆς αἰ-
θούσης ταύτης τὸν νεκρὸν ἄνδρα, ὅστις ἐπέδιωξε καθ'
ἅπαντα τὸν βίον τὸ ἰδεώδες. Καὶ νομίζω ὅτι ὁ Δήμος
ὀφείλει νὰ ζητήσῃ καὶ παραλάβῃ τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ
καὶ τὸν ἀναστηλώσῃ ἰδίᾳ δαπάνῃ. Ὁ Γλαδστων, ἀφοῦ
ἐγεννήθη ἐν Λίθεροπουλ, ἐνῶ θὰ ἦτο ἄξιον τέκνον τῆς
χρυσῆς περιόδου τῶν Ἀθηναίων, εἶνε δίκαιον νὰ ἔχη τὸν
ἀνδριάντα του πλησίον τῆς Ἀκροπόλεως. Περὶ αὐτῆς καὶ
τῆς ἠγαπημένης αὐτῷ Ἑλλάδος τὸν ἠκούσα νὰ ὀμιλῇ ἐν
Ὁξφόρδῃ, ὅτε ἀκόμη διήκουν ἡμέρας φοιτητικῆς. Εἶχεν
ἔλθει νὰ ζητήσῃ ὑπόταβθῆσθαι δένδρα τῶν ἀκαδημαϊκῶν
ἐκείνων μοναστηρίων ἀναψυχὴν καὶ γαλήνην ἐκ τῶν ὑπὲρ
τῆς Ἰρλανδικῆς αὐτονομίας ἀγώνων του. Τὴν προτεραιάν
τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκάλεσε τὴν πανεπιστημιακὴν νεό-
τητα ἐν τῇ φοιτητικῇ ἐνώσει καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἀκριβῶς
αἰθούσῃ, διεσκευασμένη κατὰ τὸ πρότυπον τῶν ἐν Γου-
εσσεμίνστερ βουλευτηρίων, ὅπου νεανίας εἶχε τὸ πρῶτον
δοκιμάσει τοὺς ἀγῶνας τοῦ βήματος, καὶ τὴν ἀπεχθρο-
τίαν δι' ὑστάτην φορᾶν. Ὅτε ἠγέρθη, τὸ ἠθικόν του ὕψος
μὲ ἔκκαμε νὰ νομίσω ὅτι ἦτο ἐμφυγὸς ἀνδρίας· τοσοῦτον
ἀπέπνευσε τὴν ὑγίειαν τῆς ἀρετῆς. Τὸς ἄνδρας, Κύριοι,
οἵτινες διὰ τοῦ ἠθους τὸν ἔχουσι πράκτορα ἀνδριάντος
ζῶντες, δύναται λίαν ἐπαξίως νὰ ἀπαθανατίσῃ τὸ μαρ-
μαρμα τοῦ Πεντελικοῦ εἰς τὸ ἄστυ μας. Καὶ ὁ ἀνδρίας
οὗτος παραδιδόμενος εἰς τὴν κοινὴν θέαν θὰ ἐνθυμίζῃ ἂν
οὐχὶ εἰς τὴν παλαιὰν γενεάν ἢ οὐδὲν διδάγμα καὶ οὐδὲν
θέμα φαίνεται ἰκανὸν νὰ τὴν μεταβάλῃ—τοῦλάχιστον εἰς
τοὺς νέους τὸν ἄνδρα ὅστις ἐπολιτεῖται ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι.

ὄλος καμάρι ὁ οὐρανὸς ξαπλόνει ταῖς φτεροῦγες,
νὰ κυταχθῇ μὲ τὸν ὑγρὸ τῆς θάλασσας καθρέφτη...

Ἐρριξε ὁ νηὸς τριγύρω του μιὰ ματιά καὶ βλέπει
ὅλη αὐτὴ τὴν ὠμορφίαν νὰ τοῦ γελᾷ μὲ χάρη,
σὰν νὰ τοῦ λέη—ζῆσε, νηέ, κ' εἶν' ἡ ζωὴ μας λίγη,
γιὰ νὰ λατρέψῃ ἓνας θνητὸς τὰ θεϊκά τῆς δῶρα!

Τὸ κλάμμα τοῦδωκε ζωὴν κι' ἀνέσανε τὰ στήθια
κι' ἀγάλια ἀγάλια διάβηκε νὰ πάρῃ λίγο θάρρος.
Ἡ ψεύτρα ἐλπίδα στὴν καρδιά τί τάχα νὰ τοῦ λέη;

Μέσα σὲ κάμπο γελαστό, σὲ πεῦκο ἀποκάτω,
κάθιετ' ὁ νηὸς μ' ἀναψυχὴν τοῦ δελινοῦ τ' ἀγέρι
γλυκύνοο κι' ὄλο ζωὴ μαλόνει μὲ τὰ πεῦκα,
καὶ χύνεται μιὰ μουσικὴ ὡς νὰ ναυορίζῃ
τὸν δύστηχο ὅπου γείρει κ' ὕπνος γλυκὸς τὸν πῆρε...
Κοιμᾶται. Εἰς τὴν ὄψιν τοῦ γαλήνη βασιλεύει...
Θαρρεῖς κοιμᾶται σὰν παιδί ἀθώο, εἶχε χρόνια
νὰ κλείσῃ μάτι, νὰ γευθῇ τοῦ ὕπνου τὴν γλυκάδα.
Μὰ τώρα τάχα τὸ ὄνειρο του μὲ τρομασμένα χεῖλη
«βοήθεια» μὲς τὸν ὕπνο του μὲ τρομασμένα χεῖλη;
Βλέπει πῶς ὄχεντρα κακὴ τὰ στήθια του δαγκάνει,
καὶ τὰ μαραίνει ἀλύπητα, κ' ἐκεῖ κοντὰ στὴν ὥρα,
ποῦ σβύναν ἀπὸ μαρασμὸ καὶ πόνο, νά, κι' ἀνοίγουν
μὲ μιὰ λάμψιν θεϊκὴ ἀπάνω τὰ οὐράνια,
καὶ φτερουγιάζει κ' ἔρχεται στὸν νηὸ σὰν ἅγιο πνεῦμα,
μιὰ περιστέρα ἄμωμη καὶ κάτασπρη σὰν χιόνι.
Κτυπᾷ μὲ μιᾶς τὴν ὄχεντρα κ' ἡ ὄχεντρα πεθαίνει...
Φιλεῖ μ' ἀγάπη τρυφερὴ τοῦ νηοῦ τὰ μαῦρα χεῖλη
κι' ὁ νηὸς δροσιζέται εὐθύς καὶ ζωγονιέται ὄλος,
σὰν νᾶχε στάξει βάλσαμο οὐράνιο τὸ φιλεῖ τῆς.
Ἀκούεται ἀπὸ μακρὰ ἡ γνώριμη φλογέρα...

Ποῖος μὲς τὸν ὕπνο ἄκουσε ποτὲ τραγοῦδι ἀγάπης,
καὶ τὴν ψυχὴν δὲν ἐνοιώσε νὰ φτερουγιάζῃ μέσα,
καὶ σ' ἄλλη σφαῖρα, θεϊκὴ τὸν νοῦ του ν' ἀνεβάξῃ,
καὶ μιὰ γλυκεῖα συγκίνησι νὰ τὸν γλυκοφλογίζῃ!

Ὅσο τὸν νηὸ μας ἡ λαλιά τὸν πλησιάζει, τόσο
ταράσσονται τὰ στήθια του ἀπὸ καρδιὰ γιομάτα,
χωρὶς νὰ ξέρουνε κι' αὐτὰ τί πόθος τὰ παντέχει...
Τὰ μαραμμένα χεῖλη του τί φίλημα θερμαίνει!

Φλογίζετ' ὄλος... ἐξυπνᾷ... ὄνειρο τάχα βλέπει!
Στηλῶνει: μιὰ τὸ μάτι του στὴ νηὸ κ' εὐθύς τὸ κλείει.
Ἐμοιάζει, λές, μὲ τὸν τυφλό, π' ἄξασα βλέπει ἥλιο...

— Ὡ, ἦρθε τέλος; ἔλθωνα νὰ σ' ἀπαντήσω, φῶς μου!
χωρὶς ἐσένα ἐνοιώθη χωρὶς χαρὰ τὴ ζῆσι.
Ἐλεῖπες, σύ, καὶ πουθενά ἀναπαυμὸ δὲν εἶχα,
ἐκαίγα μέσα στὴ σπηλιά κ' ἐμάργωνα στὸν ἥλιο...
Ἡμέρα, νύχτα, ἐβλεπα στὸν νοῦ μου τὴ θωρεῖα σου,
κι' ὄλο μ' αὐτὴ ἐπλάγιαζα, κι' ὄλο μ' αὐτὴ ζυπνοῦσα,
μὰ σύ, σκληρὴ, δὲ ῥχόσουν κ' ἔσβυνα σὰν λουλοῦδι,
ποῦ τ' ἀγκυλώνουνε πυκνὰ στὴν ῥεματιά τὰ βάτα,
καὶ ἥλιου φῶς δὲν τὸ θωρεῖ, δροσιά δὲν τὸ ραντίζει...
Ἄκουσ' ἀπὸ τὴ μάνα μου πῶς κατοικοῦν ἀγγελοῖ,
γλυκέ, ζανθὲ μου ἄγγελε, ἀπάνω στὰ οὐράνια,
κι' ὄλημερῆς τὸν ἥλιο μας συγνοπαρκαλοῦσα...

Εἶπε ἡ κόρη καὶ γοργῆ ὡς ἀν τὸ χελιδόνι,
πετᾷ στὸν νηὸ κι' ὀλόχαρη θερμὰ τὸν ἀγκαλιάζει...
Ἔτσι ἀγκαλιάζει κι' ὁ κισσὸς ὅποιον δεντρὶ τοῦ τύχει...

πρός τὰ τεχνάσματα τῆς μικροπολιτικῆς καὶ τὰ προσ-
ωπικὰ ὠφελήματα τῆς φρατρίας μετὰ τὴν εὐγενῆ περιφρόνη-
σιν, ἧς εἶνε ἄξια ταῦτα.

»Τὸν Βρεττανὸν, ὅστις ἐκηρύχθη ἀπροκαλύπτως κατὰ
τοῦ ἐχθροῦ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἰκέτευσε τὴν χώραν αὐτοῦ
νὰ ὑποστρέψῃ εἰς τὸν προαιώνιον ὑπὲρ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ
ἀγῶνα. Μᾶς ὀμιλοῦσιν, ἔλεγε, περὶ τῆς κατὰ παράδο-
σιν ἀπὸ ἑκατὸν ἐτῶν πολιτικῆς μας πρὸς τὴν Τουρ-
κίαν. Ἄλλ' ἐγὼ τότε ποιούμαι ἐκκλησίαν πρὸς παράδοσιν
ἀρχαιοτέραν, εὐρυτέραν, εὐγενεστέραν, πρὸς παράδοσιν,
ἣτις χωρὶς νὰ παραγνωρίζῃ τὰ ἀγγλικά συμφέροντα, μᾶς
διδάσκει νὰ μὴ ζητῶμεν τὴν θεραπείαν τῶν συμφερόντων
τούτων ἢ ἐν τῇ ὑποταγῇ εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς τιμῆς
καὶ τῆς δικαιοσύνης.

»Τὸν συγγραφέα τῶν κλασικῶν μελετῶν περὶ τοῦ ἐξ
Ἰωνίας ποιητοῦ καὶ τῶν χρόνων του.

»Τὸν φίλον καὶ ὄπαδόν τοῦ Κάνιγγος.

»Τὸν κληρονόμον τοῦ Πίττ.

»Τὸν ἄνδρα τοῦ ὁποίου ὁ βίος εἶνε ἡ ἱστορία τῆς Ἀγ-
γλίας τῶν νεωτάτων χρόνων, ἀποκοιμωμένης συντηρητι-
κῆς καὶ ἀφυπνίζουσας φιλευθερίας, καὶ ἣτις ἀφοῦ ἀπέ-
καμε προσπατοῦσα κατὰ τῶν παραδόσεων, διαρρυγνύει τὰς
σχέσεις τῆς πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν τοῦ παρελθόντος.

Τὸν ἰσχυρὸν ὑλοτόμον, τὸν ἐμπήξαντα ἐκάστοτε ἄνευ
ἐνδοιασμῶν τὸν ὄξυν αὐτοῦ πέλεκυν εἰς τοὺς ἀπεξηραμ-
μένους κορμούς θεσμῶν πεπλαιωμένων.

»Τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἀγγλικῆς δημοκρατίας. Γενόμενος
ἀπόστολος καὶ πρόμαχος τῆς δημοκρατίας, αὐτός, τὸν
ὅποιον οἱ Τόρειοι εἶχον ἐκλέξει ὡς τὸ ὑπερφύεσ παιδίον
των, εἰζέυρε τίνα ἀδιάλλακτα μίσση ἐπεσώρευε κατὰ τῆς
κεφαλῆς του, διότι τοσαύτας προλήψεις δὲν δύναται τις
νὰ ἀπαρνηθῇ ἀτιμωρητί, τὰ δὲ μικροσυμφέροντα παρα-
βλαπτόμενα δὲν συγχωροῦσιν. Εἰς ἀντισηκωμὰ οἱ μικροί,
οἱ ἀπόκληροί, οἱ ταπεινοὶ ἔθεσαν ἐν αὐτῷ τὴν ἐλπίδα
των. Ἡδύνατο καὶ αὐτός νὰ ὀνειρευθῇ τὸν θῶκον τοῦ
λόρδου, τὴν ἀλουργίδα καὶ τὸ στέμμα τοῦ κόμητος. Αἱ
κληρονομικαὶ τιμαὶ ἀνέμενον μόνον νεῦμά του, ἵνα ἔλθωσι
πρὸς αὐτόν. Προέβρισε νὰ εἶπῃ ὡς ποτὲ ἄλλος τριβούνος
φίλος του ὁ Bright: μένω μετὰ τὸν λαόν μου.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΑ ΔΥΩ ΑΔΕΛΦΙΑ

Φοροῦσαν καὶ τὰ δυὸ σπαθὶ καὶ τὴ χρυσὴ κορώνη,
καμάρι σ' ἄλλο τὸ λαὸ, στὸν τόπον μας στολίδι
καὶ μὲ ἀπ' τῆς ἀγιώτερες ἐλπίδες στὸν ἀγῶνα,
ποῦ σὰν τρελλοὶ γυρεύαμε, σὰν γάταρε παιγνίδι.
Γιατὶ εἶχαν ὄνομα τρανὸ, ψηλὸ, σὰν μὲ κολῶνα,
ποῦ στέκεται περὶ φανῆ, ψηλά, στὲν Παρθενῶνα,
ὄνομα, ποῦ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου καμαρόνει
καὶ σ' ἄστρα τὸ προσκύνημα τοῦ σκλάβου ἀνασηκόμενι.
ὄνομα ποῦ δὲ φοβᾶται θάνατο, ποῦ δὲ φοβᾶται μῆμα,
π' ὄσω γερνάει ντύνεται περισσότερη λαμπράδα,
ὄνομα ποῦ ναι πέλαιο μονάχο καὶ γὰ κῆμα,
ἔχει τῆς δόξης τὴ βοή, τῆς νίκης τὸ λουλοῦδι,
τὸ εὐγενικὸ καρδιόχευτο, τ' ἀθάνατο τραγοῦδι!

Μ' ὄνομα τέτοιο καὶ τὰ δυὸ τ' ἀδέλφια στολισμένα,
κληρ τομιὰ τῆς δόξης μας, τῆς Λευθερίας λαμπάδα,
τὰ στείλαμε στὸν πόλεμο μετὰ τὴν δαυρομένην,
τὰ πέσοιν, τὰ τιμησοῦν καὶ πάλι τὴν Ἑλλάδα!
Ἄχ! τέτοιο ὄνομα ἔχον ὄνομα στὰ τωρινὰ μας χροῖνα,
καλλίτερα τὰ πέθαιναν παρὰ μ' αὐτὸ τὰ ζῶντε,
τὰ βλέποντ τὴν πατρίδα τους σὲ τόση καταφρόνια
καὶ τὸ λαμπρό της τ' ὄνομα τὰ μὴ μποροῦν τὰ εἰποῦνε!

Μ' αἵματα μαῦρα τὸ χλωρὸ ποτίζεται χορτάρι
τὸ χάρο περιπαίζοντας χυμαίει τὸ ποληκάρι
Τὰ δυὸ τ' ἀδέλφια πολεμοῦν τῶνα μ'προσὰ τ' ἄλλο,
ἀπὸ τὰ δυὸ ποῦ τὰ φανῆ στὴ μάχη περὶ μεγάλο.
Μά, στοῦ πολέμου τὴ βοή, μέσ' στὸν κατνὸ, στὴ ζάλη,
σκοτίζεται τῶν ἀδελφῶν τ' ἀγέρωχο κεφάλι.
Τῶνα γὰ τ' ἄλλο ἴσμιε πῶς ἦταν σκοτωμένο,
τῶνα ἐκδίχησι ζητεῖ καὶ τ' ἄλλο δειλασμένο,
φεύγει ἀπ' τὴ μάχη, κρύβεται μὴν τύχη καὶ πεθάνη
καρδιά, πατρίδα καὶ ὄνομα γιὰ πάντα τὰ ξεχάσει...
Ἡ μάχη σὰν ἐτέλειωσε στρατιωτικὸς πληγωμένο
Τῶνα τ' ἀδελφί φέρουσε καὶ τὸ δειλὸ δεμένο.
Τῶνα ζηταίει τὰ σκοτωθῆ, στὴν τόση τὴ ντροπὴ του
καὶ τ' ἄλλο μόνον καρτερεῖ τὰ δέσσει τὴσ πληγῆ του,
τὰ ξαταρχίσῃ ὁ πόλεμος, τὰ πῆση τιμημένο
καὶ τὸ λαμπρὸ του τῶνομα τὰ ὅτῃ ἐντροπιασμένο!

Ἡ μάχη ξαταρχίησε. Λαρὰ στὸν καβαλάρη
ποῦ τρέχει σὰν τὴν ἀστραπή, μετὰ τὸ δειλὸν χέρι,
μέσ' τοῦ πολέμου τὴ φωτιά, παρόμοιος μετὰ τὸν Ἄρη,
τὸ μῆνυμα στὸν ἀρχηγὸ γὰ τὸν ἐχθρὸν τὰ φέρη.
Ὅλο τὸν κάμπο πέρασε καθένος λαχταρίζει,
ἀλλά, τοῦ κάκου, ζωντανὸς ἐκεῖνος δὲν γρῖζει!
τ' ἄξιο τὰ δέλφινι φόρεσε τῆς δόξης τὸ στεφάνι
καὶ ὁ λιποτάκτης, ὁ δειλός, Ἄχ! Ζῆ καὶ δὲν πεθαίνει!
Ζῆ σὰν κατάδικος, φορηῶς, σιγά, σιγά, τὰ χάνη
τὴν κολαμένην τὸν ζωὴ ποῦ τῶρα τ' ἀπομένει,
γὰ περιγέλομα, γὰ ντροπές, γὰ μαρσιὸ καὶ μόνον,
χωρὶς καρεῖς τὰ λυπηθῆ στὸν μαῦρο του τὸν πόνο
Ζῆ γὰ τὰ λυγνὴ σὰν κερὶ στὸν σκλάβον τὴ λαχτάρα
στῆς μάννας τὸν πικρὸ καῦμό, στοῦ κόσμου τὴν κατάρα!

ΧΡΙΣΤΟΣ ΒΑΡΛΕΝΤΗΣ

ΜΙΑ ΕΥΧΗ

Σὰ σήμερα, ὦ ναί, σὰ σήμερα ἦτανε, τὸ θυμάται
καὶ μπορεῖ νὰ μὴ τὸ θυμηθῇ; Τὸ μεγάλο σαλόνι στολισ-
μένο μετὰ τῶσα ὠμορφα καὶ μυρωδάτα λουλοῦδια, ποῦ χύ-
νουν ἀτέλειωτη μοσχοβολιά, πέρου τὸ βράδυ ἦτανε γιο-
μάτο κόσμος, καὶ φωτολισμένο ἀντηχοῦσε ἀπὸ τοὺς χορούς
καὶ τὴ μουσική.
Πέρου σὰ σήμερα! πόσο μεγάλη μέρα! πόσο καλὰ
ἦτανε γραμμὴν μέσα στὴν καρδιά της!

Θυμάται, ποῦ τὴν ὠμορφή μουσικὴ καὶ τὴ ζάλη τοῦ
χοροῦ συντροφεύανε λόγια βγαλμένα ἀπὸ στόμα ἀγαπη-
μένο, ποῦ τὴν ἔσερναν σὲ κόσμους καινούργιους, καὶ
δυὸ μάτια μ' ἀγάπη σταματημένα ἀπάνου στὰ δικά της.

Σὰ σήμερα, ἐδῶ καὶ δεκάξη χρόνια, εἶχε γεννηθῆ,
εἶχε γνωρίσῃ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, εἶχεν ἀρχινήσῃ νὰ περ-
πατῆ τὸν κοπιασμένο δρόμο τῆς ζωῆς. Καὶ πέρου τὴν
ἴδια μέρα, ὕστερα ἀπὸ δεκάξη χρόνια, εἶχεν ἀρχινήσῃ
γιὰ κείνην ζωὴ εὐτυχισμένη, γιομάτη μαγικὰ ὄνειρατα,
εἶχε ξαναγεννηθῆ.

Κ' ἐνῶ στολίζει τὸ σαλόνι της μετὰ τ' ἄμτρα τῶν φί-
λων της χαρίσματα, ἐνῶ βάνει τὰ ὠμορφα λουλοῦδια
στῶν τραπέζων τ' ἀνοθογάλια, προσπαθεῖ νὰ θυμηθῇ
καλὰ, καλὰ, νὰ μὴ τῆς φύγῃ καμμία λέξι, καμμία εἰκόνα
ἀπὸ τὴν περσυνὴ βραδεία.

Εἶχε πάχ κοντὰ της καὶ τῆς ἐζήτησε νὰ χορέψῃ μα-
ζύ του καὶ κεί στὴ ζάλη τοῦ χοροῦ τῆς εἶπε τὴν ἀγάπη
του, τῆς καρδιάς του τὸν πόθο, καὶ αὐτὴ μετὰ πεποιθήσι
καὶ ἀγάπη ἔβαλε τὸ χέρι της, στὸ δικό του.

Κι' ὁ ἔρωτας, ποῦ ὠμόρφαινε τὴ ματιὰ της καθρε-
φτίζοντανε στὴ ματιὰ ἐκείνου.

Καὶ σήμερα ποῦ νῆσαι αὐτός; Τὶ νὰ θεωρᾶνε τὰ μά-
τια ἐκεῖνα, ποῦ τῆς ὑποσχεθήκανε μόνον ἐκείνην νὰ βλέ-
πουν, μόνον ἐκείνην νὰ λατρεύουν;

Στ' ἀτρόμητα βουνὰ τῆς Ἡπείρου, ποῦ ἀτίμασε τόσα
χρόνια τοῦ Τούρκου τὸ πόδι, στὰ αἱματοβαμμένα καὶ σκλα-
θωμένα ἐκεῖνα μέρη, μέσα στὴ φωτιά τοῦ πολέμου, ζη-
ταίει νὰ δώσῃ τῆς καρδιάς του τὸ αἷμα, τὴν ὕστερη πνοή
του, γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν σκλαθωμένων ἀδελφῶν του.

Εἶχε φύγῃ μετὰ δύο αἰσθήματα στὴν καρδιά του, μετὰ
δύο ἰδέες ποῦ ἡ μία ἀνίκητα πολεμοῦσε τὴν ἄλλη, τὴν
Πατρίδα καὶ τὸν ἔρωτα. Ἄν περιφρονοῦσε τὸ πρῶτο,
τὴ φωνὴ τῆς Πατρίδας, ἀτιμασμένος θάχανε καὶ τὸ δεύ-
τερο.

Ποῖο ν' ἀκολουθήσῃ; Ἐτρεξε στὴ φωνὴ τῆς Πα-
τρίδας, ἀνάμεσα στὰ βόλια, στοὺς στεναγμούς, στῆς
πληγές, στὴν ἀντάρα, καὶ ὀλάκαίρος μῆνας ἀπέρασε, ποῦ
ἡ ἀγαπημένη τῆς καρδιάς του κανένα μῆνυμα δὲν ἔχει.

Μὰ τὰ πικρὰ δάκρυα, ποῦ κάθε μέρα ἔχυνε στὰ
κρουφὰ γιὰ κείνον, σήμερα ξεραθῆκανε κάποιος τῆς λέει,
ποῦ κατὶ θὰ μάθῃ, ποῦ κάποια μεγάλη χαρὰ τὴν περι-
περιμένει. Σὰ σήμερα τοῦ εἶχε δώσει ὀλάκαίρη τὴν καρ-
διά της, σὰ σήμερα νέος ἦλιος εἶχεν ἀνατελεῖ στῆς νεϊότης
της τὸν ὀρίζοντα.

Ὅχι, δὲν εἶναι δυνατὸ, νὰ περάσῃ ἡ μετὰ τῶσα συγ-
κίνησες σπαρμένη ἐτούτῃ μέρα, χωρὶς νὰ μάθῃ κατὶ ἀπὸ
κείνον.... Ἀνακογγή... τόσο ἔχουν ἔλθει ὡς τὰ τώρα
μετὰ ἄδεια... ποιὸς ξέρει, μπορεῖ καὶ νὰ τὸν ἴδῃ!

Ἡ ὑπηρετριά της ἄλλο ἀνοίγει τὴ θύρα καὶ παρου-
σιάζει στὴν κυρία της γράμματα, ἄνθη, χαρίσματα. Κάθε
φορὰ, ποῦ τὴν βλέπει νᾶρχεται κρατῶντας εἰς τὸ χέρι κῆ-
νένα χαρτί, ἡ καρδιά της πολεμοῦσε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰ
στήθη της.

Ὅταν ὁμως βλέπει τὸ γραμματόσημο, ὅταν νοιώθει
πῶς δὲν εἶναι ἐκείνου, δίνει μὴ ματιὰ ἀδιάφορη στὰ γραμ-
μένα καὶ τὸ ῥίχνει στὸ καλάθκι, ποῦ ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἔχει
ρίξῃ ὅσα γράμματα ἔλαθεν ὡς τὰ τώρα.

Μὰ σ' ἕνα χαρτί, ποῦ αὐτὴ τὴ στιγμὴ βαστάει στὰ
χέρια, τὰ μάτια της μένουνε περισσότερη ὥρα καρφωμένα,
δὲν τὸ ἀνοίγει, ὁ φόβος, ἡ χαρὰ, ἡ ἀμφιβολία δὲν τὴν
ἀφίνουν.

Εἶναι δικό του... ἔρχεται ἀπὸ τὴν Ἡπειρο... Στὸ
ὑστερο ἀποφασίζει νὰ τὸ ἀνοίξῃ καὶ διαβάζοντάς το πέ-
φτει δειλασμένη στὸ πάτωμα.

Ἡ μόνη τῆς καρδιάς της ἐλπίδα, χαρὰ, ζωὴ, παρη-
γοριά, ἡ μόνη τῆς ἀγάπῃ, ὁ μοναχὸς τῆς πόθος, ὁ βα-
σιλικὸς τῆς καρδιάς της δὲν ζῆ πειὰ... Ἐκλείσει τὰ μά-
τια του γιὰ πάντα, ποτὲ πειὰ μετὰ γλύκα δὲ θ' ἀκουμ-
πήσουν ἀπάνου της, ποτὲ πειὰ ἡ ματιές της δὲ θὰ συναν-
τηθοῦνε. Τὰ χέρια του παγωμένα, νεκρά, ποτὲ πειὰ δὲ
θὰ κρατήσουν τὰ δικά της. Καὶ τὸ στήθος ἐκεῖνο, ποῦ
κτυποῦσε γιὰ τόσῳ ἀγνὰ αἰσθήματα τὸ τρύπησε τοῦ Τούρ-
κου τὸ βόλι... Ἄχ! ἄδικη Ἑλλάδα! γιατί νὰ χωρίζῃς
ἀγαπημένες ὑπαρξές; γιατί ν' ἀρπάξῃς ἀπὸ μανάδες τὰ
παιδιὰ, ἀπὸ παιδιὰ τοὺς πατέρες, ἀπὸ γιομάτες ὄνειρατα
καρδιές τὴ μόνη τους χαρὰ, ζωὴ, ἀφωσίωσι...

Ὅταν ἔπειτ' ἀπὸ λίγην ὥρα μπόρεσε νὰ συνελθῇ,
ὅταν ἔστρεψε τὰ μάτια στοὺς τοίχους ἐκείνους, ποῦ πρῶ-
το ἀκούσανε τὸν ἔρωτά τους, ὅταν ἐκύτταξε τὴν κάμαρα
ἐκείνη, ποῦ στερουγίσανε γύρω της τόσες γλυκιές ἐλπίδες,
ποῦ ἀκόμα μοσχοβολοῦσε ἀπὸ τόσες χρυσές παληές ἐνθύ-
μησες, ὅταν κύτταξε τὰ λουλοῦδια, ποῦ γύρω της ἔχυναν
τὴν γλυκειὰ μυρουδιά τους, κατάλαβε τὴ μαύρη εἰρωνεία,
τὴ σκληρὴ κωμωδία τῆς ζωῆς!... Ἀρχινάει, ὦ ναί, ἀρ-
χινάει ἀπὸ τώρα τὸ μαῦρο σκουλήκι, ὁ πόνος τῆς καρδιάς
της νὰ τὴν βασκνίξῃ, νὰ τὴν τρώῃ ἀγάλη ἀγάλια.

Ὁ νοῦς της ζαλισμένος πεταίει μακρὰ στῆς Ἡπείρου
τὰ βουνὰ, σ' ἕνα κορμὶ ἀναίσθητο, ματωμένο, νεκρωμένο
γιὰ πάντα, ἄταφο... Κι' ἀγνή, μετὰ μάτια πλανημένα,
τίποτα δὲν νοιώθει παρὰ τὴν πληγὴν ποῦ αἰώνια, ὦ ναί,
αἰώνια, θὰ μένη στὰ στήθια της ἀνοιχτὴ! Τὴν ὥρα κείνη
ἀνοίγει ἡ θύρα τοῦ σαλονιοῦ, προσπαθεῖ ἡ δυστυχισμένη
νὰ χαμογελάσῃ στὴ μητέρα της, χαμόγελο πειὸ πικρὸ
ἀπὸ δάκρυ, ποῦ χαρούμενη ἔρχεται νὰ τὴν εὐχηθῇ. Τῆς
ἀνοίγει ἡ μάνα τὴν ἀγκαλιά, καὶ μ' ἀγάπη φιλοῦντάς τὴν
στὰ χεῖλη τῆς λέει: «—Χρόνια πολλά, παιδί μου, καὶ
τοῦ χρόνου μετὰ τὸ γαμπρό».

Κέρκυρα

ΕΙΡΗΝΗ Γ. ΖΑΒΙΤΣΙΑΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

[Συνέχεια καὶ τέλος]

Ἐν ἔτει 1864 ὁ κ. Γρηγόριος Τρίκαρδος ἐσκεψθῆ ἵνα
ἰδρῦσῃ μικρὸν θέατρον ἐν τῇ νῦν οἰκίᾳ Κ. Μερκάτη, ἡ
κοινῶς «Παλιὰ Κριτήρια» ὅπερ καὶ ὠνομάσθη Ἐκπαι-
δευτικὸν θέατρον (Teatro d' istruzionē) ἐν ᾧ ἐδιδά-
σονται τραγωδίαι, δράματα καὶ κωμωδίαι ἑλληνιστί καὶ
ἰταλιστί, ὡς λ. γ: La Locandiera τοῦ Γολδόνη,
Stratagemi e nozze, κωμωδία πρωτότυπος γραφεῖσα
ὑπὸ τοῦ νῦν ἐν Ἀθήναις καθηγητοῦ κ. Μάρκου Βια-
γινῆ, ὁ Ἱερὸς τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας γραφεὶς ὑπὸ τοῦ
κεφαλλήνου Μετσοσηνοῦ, οἱ δύο Λογία, ὁ Λάμωρ καὶ ὁ
Φοιτίας, ὁ Πέργος τοῦ Νελλ, Κηδεία καὶ γαρός καὶ ἄλ-
λα, ὑπὸ προγεφυρασθῆν τὸν κόμητα Γεώργιον Ρώμαν.
Βραδύτερον δ' ἐδιδάχθη ἐν τῷ αὐτῷ θεατρίδι. Ὁ Ὀδ-
υλλεύς, προσληφθέντος ἐν τῷ ἐντοπίῳ θιάσῳ καὶ τινος ἡ-
θοποιοῦ Ἀνδρονόπουλου ὀνόματι.

Κατὰ τὸ ἔτος 1865 θίασος ἐκ τριβῶνων ὑποκριτῶν
ἀφίκετο εἰς Ζάκυνθον ἐκ Σμύρνης ὑπὸ τὸν Διον. Ταβου-
λάρη, ὅστις, κατὰ τὴν περιόδον ἐκείνην, ἔδωκε τεσσαρά-
κοντὰ περίπου παραστάσεις. Ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὸν

θίασον εκείνον προσώπων ἦσαν, πλὴν τοῦ Διον. Ταβουλάρη καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Σοφίας, οἱ Γεώργιος καὶ Ἰωάννα Νικηφόρου, ὧν ὁ μὲν ἀριστος κωμικός ἀχρι σήμερον, ἡ δὲ σπουδαία καλλιτέχνης, Ἀντώνιος Τσασόγλου, δραματικός ὑποκριτὴς ἀριστος, Γεώργ. Ριτινιώτης, Πέτρος Ἀραβαντινὸς κωμικός, Διονύσιος Γεωργιάδης, ὑποβόλεος, διατελέσας τοιοῦτος ἐπὶ τριακονταετίαν, αἱ δύο κυρίαι Σοφία καὶ Ἐλένη Σαμιώτου, νῦν Λουλουδάκη, ἐπίσης δὲ συνεπίκουροι εἰς τὰ βοηθητικὰ μέρη καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν πρώην Ζακυνθίων ἐρασιτεχνῶν.

Ληξάσης τῆς θεατρικῆς ἐκείνης περιόδου, ὁ Ταβουλάρης κατὰ τὰς Ἀπόκρεω τοῦ 1867 μετέβη εἰς Κεφαλληνίαν μετὰ τοῦ θιάσου ἐκείνου, καθ' ἣν ἐποχὴν εἶχε συμβῆ ἔν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ ὁ τρομερὸς σεισμός· δι' ὃ καὶ ἀναχωρήσας, πρὶν εἶτι ἀποβίβασθῆ ἐκεῖ, ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας, ἀλλὰ τοῦ θεάτρου Βούκουρα κατεχομένου ὑπὸ τῶν φοιτητῶν, διδόντων παραστάσεις ὑπὲρ τῶν ἀγωνιζομένων ἀδελφῶν Κρητῶν, δὲν ἐπετραπή τῷ Ταβουλάρῃ, ἵνα ἐν αὐτῷ ἐργασθῆ. Ὅθεν, ὅπως μὴ ἔλθῃ οὗτος εἰς σύγκρουσιν μετὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἐκείνων, κατῆλθεν εἰς Πειραιᾶ, ὅπου ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἐκ τῶν κ. κ. Ἀντ. Γ. Ἀντωνιάδου, Ρετσίνα καὶ ἀδελφῶν Βολωνάκη, οὐ μόνον πολλὰς ἔδωκεν εὐεργετικὰς ἐν τῇ τέως σχολῇ τῶν Εὐελπίδων, μὴ ὑπάρχοντος θεάτρου, ὑπὲρ τῆς Κρητικῆς ἐπαναστάσεως, ἱκανοῦ συλλεγέντος ποσοῦ χρημάτων ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ ἐκείνου σκοποῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν συμπάθειαν ἐλύσας τῶν Πειραιέων κατάρθωσε τῇ συνδρομῇ πολλῶν, ἵνα ἐκκενωθῶσιν αἱ δύο μεγάλαι, ἀποθηκαὶ Σκουζέ, νῦν Παχῆ, ἔνθα ἔδωκε σειρὰν παραστάσεων. Ἀκολουθῶν ἀπῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα διὰ πολλῶν μέσων ἐπετεύχθη ἡ ἐκ τοῦ θεάτρου ἀπομάκρυνσις τοῦ Βερβέρη μετὰ τοῦ ἐξ ἐρασιτεχνῶν θιάσου αὐτοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐδίδασκε καὶ ὁ μοναδικὸς Σουρῆς, ἔκτοτε ἀναδειχθείσης τὸ πρῶτον καὶ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς. Τότε δὲ συνεβλήθη ὁ Ταβουλάρης πρὸς τὸν ἰσχυρὸν θίασον Σούτσα, θεὸς ἐκ σεβασμοῦ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν αὐτοῦ *Aisynlos*, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Σούτσα καὶ Ταβουλάρη, οἱ δὲ λοιποὶ ὑποκριταὶ ἀπέτελεσαν ἴδιον θίασον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Ἀλεξιάδου. Οὕτως ἐσχηματίσθησαν δύο θίασοι καλοὶ, οἵτινες ἐκ παραλλήλου ἐπὶ μακρὸν φιλοτίμως ἐργασθέντες ἀνά τὴν Ἀνατολὴν συνέδεσαν ἐπαγγελματικῶς πλέον τὸ ὕψιστον πρὸς τὸ ἠθικὸν συμφέρον καὶ τοὺς ἐλευθέρους μετὰ τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν ἐν κοινοῖς παλμοῖς, πόθοις καὶ ἰδέαις. Ἀληθὲς οὐχ ἦπτον εἶνε ὅτι ὁ μετὰ τοῦ Σούτσα ἐπὶ ὀκταετίαν μετὰ τὸ θανάτου αὐτοῦ συνδυασθεὶς Διον. Ταβουλάρης καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἔτυχεν εὐνοικωτέρων ἐποχῶν ἀνά τὰς μεγαλοπόλεις, τὰ μεγάλα κέντρα καὶ θεάτρα τῆς Ἀνατολῆς, οὐχὶ εὐκαταφρόνητα προσπορισθεὶς κέρδη, εἰς ἑκατομμύρια δραμῶν ἀνερχόμενα, ἐξ ὧν ὅμως δέον ν' ἀφαιρεθῶσι τὰ ἐξόδα ἀνόδων, καθόδων καὶ ἐγκαταστάσεων, τὰ μεγάλα τῶν θεάτρων ἐνοίκια, οἱ μισθοὶ ὑποκριτῶν, μουσικῶν, ἀπωλειῶν ἐν κινδύνοις θαλάσσης καὶ πυρός καὶ δὴ τὰ μεγάλα ποσά, ἅτινα ἐκάστοτε προσδιωρίζοντο ὑπὲρ κοινοφελῶν σκοπῶν, ἀφρωδῶντων εἰς σχολεῖα, φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, ἀδελφότητος καὶ εἰς τὴν ἀνά τὸ ἐσώτερον τῆς Ἀνατολῆς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, διὰ βιβλίων, ἀποστόλων, καὶ ἄλλων μέσων, πάντοτε ὅμως ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν κομητῶν καὶ συλλόγων. Ἴνα πεισθῆ τις δ' ὅτι μεγίστην ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἦσκε: ἐπιτροπὴν ἢ ἑλληνικὴν σκηνήν, ἀρκεῖ ἵνα σημειώσωμεν ὅτι ἐν μίᾳ μόνον ἐν Κων[σταντινῶν] περιόδῳ (1869—1870) ἀνά Δευτέρην καὶ Παρασκευὴν καθ' ἑβδομάδα, εἰ καὶ διπλοῦν μελοδραματικῶν θεάτρων καὶ μέγας

φρανταστικός χορὸς ἐκ τῶν πρώτων τῆς Ἑσπερίας αἰδῶν καὶ ὀργάνων ὑπῆρχον, κατωρθώθη ἡ εἰσπραξις 4 1)2 χιλ. ὀθωμανικῶν λιρῶν ἐκ συνδρομητῶν καὶ μὴ, ναυαγήσαντος καὶ αὐτοῦ τοῦ μελοδράματος.

Τὸ δ' ἐπιπὸν ἔτος, καθ' ὃ, ἐν ἀκμῇ εὐρισκομένου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ στοιχείου, τὸ Ἑλληνικὸν θεάτρον ἐπρόκειτο ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ μεγάλου θεάτρου Ναοῦμ νὰ δώσῃ τακτικὰς παραστάσεις πεντάκις τῆς ἑβδομάδος καὶ οὐ μόνον νὰ ἐπιβληθῆ, ὡς μέσον διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ νὰ συνδεθῆ μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἐπέπρωτο, ἵνα ὀλόκληρον τὸ Πέραν ἀπὸ τῶν προπόδων τῶν Ταταούλων μέχρι τοῦ Γαλατᾶ Σερραίου καταστραφῆ, γενομένων παρανάλωμα τοῦ πυρός, κατὰ τὴν ἐν μηνὶ Μαίῳ 1870 μεγίστην ἐν Κων[σταντινῶν] πυρκαϊάν, δέκα χιλιάδων οἰκιῶν, πρεσβειῶν, θεάτρων καὶ λοιπῶν.

Μετὰ τὴν παρέλθασιν ἡμῶν ταύτην, ἣν προὐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ διαπρεποῦς συμπολίτου ἡμῶν κ. Διονυσίου Ταβουλάρη, τοῦ πρυτάνεως τούτου τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς σκηνῆς καὶ ὡς ἐκτενέστερον πραγματευόμεθα ἐν τῇ βιογραφίᾳ αὐτοῦ, δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ ὕφ' ἡμῶν ἐκδομένῳ καὶ διευθυνομένῳ περιοδικῷ «*Αἱ Μοῦσαι*» (Φύλλ. ΙΘ', ἔτος 1893), ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν συνέλειαν τοῦ ἐν Ζακύνθῳ θεάτρου.

Ἀναχωρήσας ἐκ Ζακύνθου εἰς Κεφαλληνίαν καὶ ἐκείθεν εἰς Ἀθήνας τοῦ Δ. Ταβουλάρη, θίασος ἐρασιτεχνῶν ἀποτελούμενος ἐκ τῶν κ. κ. Γρηγ. Τρικάρδου, Ζαφ. Καλιντζή, Γεωργ. Κ. Σφήκα, τοῦ γνωστοτάτου ἐκ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ μεταφράσεων, δι' ὧν ἐπλούτισε τὴν ἑλλ. σκηνήν, Ἀνδρ. Βλαχογρηγόρου, Χ. Ρουσιάνου, Ἀγ. Βερουκίου, Σπυρ. Ζερβοῦ, Ἰω. Λεκατσᾶ, Ἰουλ. Μερκάτη Σ.Κ. Σφήκα, μετέβη προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκεῖ ἐταιρίας τοῦ κεφαλλῆνος Γερ. Καμπίτη, ἔνθα ἔδωκε σειρὰν παραστάσεων ὑπὲρ τῶν Κρητικῶν γυναικοπαίδων.

Ἐν ἔτει 1876 ἰδρύσας ὁ κ. Γρηγόριος Τρικάρδος ἰδιοσυντήρητον ἐκπαιδευτήριον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν *Ἡρακλῆς*, ἐσχηματίσε, χάριν τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, μικρὸν θεάτρον. Ἐν αὐτῷ τρίς ἢ τετράκις τοῦ ἔτους καὶ ἰδίως κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀγ. Γρηγορίου, ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, σὺν ἄλλοις, θίασος ἀποτελούμενος ἐκ τῶν κ. κ. Κ. Δραγῶνα, Γ. Κ. Σφήκα, Σπ. Γρυπάρη, Διον. Ἠλιακοπούλου, Ἰω. Τσακασιάνου, Κ. Νομικοῦ, Ν. Καψοκεφάλου, Ἀναστασίου καὶ Γεωργίου ἀδελφῶν Χαλικοπούλων, Οὐρανίας Μηράκια καὶ ἄλλων ἔδιδε διαφόρους κωμωδίας, καὶ διάφορα χωρῖα ἐκ τῆς κωμωδίας *Βασιλικῆ* τοῦ Μάτση. Ἐν τῷ αὐτῷ θεάτρῳ ἐδόθησαν κατόπιν διάφοροι παραστάσεις ὑπὸ τῆς Β'. δημοτικῆς σχολῆς τῶν θηλέων, διευθυνομένης ὑπὸ τῆς ἀρίστης δημοδιδασκάλου δς. Μαρίας Π. Παπαδάτου καὶ ὑπὲρ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Ἠθέλαμεν ἐκταθῆ ἐπὶ πολὺ ἐπὶ περιγράφοντες τὰς διαφόρους μελοδραματικὰς ἐταιρίας, αἵτινες ἀφίκοντο εἰς Ζακύνθον ἀπὸ τῆς ἐνώσεως καὶ ἐντεῦθεν ἀλλὰ σκοποῦντες, ἵνα δημοσιεύσωμεν λίαν προσεχῶς τὴν, ὡς ἀνωτέρω ἐβόημεν εἰπόντες, μελέτην ἡμῶν, ἐν ἣ ἐν ἐκτάσει διαλαμβάνομεν τὰ περὶ τοῦ θεάτρου Ζακύνθου, ἀναγκαζόμεθα ἵνα δώσωμεν πέρασ εἰς τὰς ἀσθενεῖς ἡμῶν ταύτας γραμμάς, τὰς ὁποίας, χάριν φίλου, ἐχαράξαμεν.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑΓΑΛΟΥ

Ὁ Ἀντώνιος ἦτο πτηνοτρόφος καὶ τὸ κατάστημά του ἐγειννιάζε μὲ τοῦ ὀπωροπόλου Κοσμᾶ, εἰς τὸ ὅποιον ὑπηρετεῖ καὶ ἡ κόρη του Μαρία. Συνεπῶς οἱ δύο νεαροὶ γείτονες ἐβλέποντο καθημερινῶς.

Ἡ Μαρία ὁσάκις ἦτο ἐλευθέρᾳ ἐπήγαγε εἰς τοῦ γείτονος τῆς καὶ διεσκέδαζε μὲ τὰ πτηνά, μιγνύουσα τὸν εὐθυμον γέλωτά της μὲ τὰ κελαδήματα τῶν ἀκανθιλλίδων καὶ τὰ συρίγματα τῶν κοσσοφῶν.

Ὁ Ἀντώνιος τακτικὰ κάθε πρῶτῳ μετέβαινε εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Κοσμᾶ καὶ ἠγόραζε τὴν τροφὴν τῶν πτηνῶν του. Τὸ πλεῖστον ὅμως μετέβαινε διὰ νὰ βλέπῃ τὴν Μαρίαν, ἥτις τὸν ὑπεδέχετο μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη.

— Ἄ! σὺ εἶσαι, Ἀντωνάκη; τῷ ἔλεγεν ἐρρυθριῶσα· τί θ' ἀγοράσῃς;

Ἐκεῖνος ἀφοῦ ἠγόραζε ὅτι ἐχρειάζετο, παρέμενε πολλὴν ὥραν καὶ συνδιελέγετο μετὰ τῆς Μαρίας. Καὶ ἡ ὥρα παρήρχετο λεληθότως. Ὅταν δὲ τὴν ἀπεχαιρέτα τὴν ἡρώτα:

— Θὰ ἔλθῃς σήμερα, Μαρία;

Ἐκείνη μετὰ τῆς συνήθους εἰς πᾶσαν νεάνιδα σκληρότητος, ὅταν εἶνε βεβαία ὅτι ἡ παρουσία της εἶνε ἐπιθυμητή, ἀπήντα βραδέως:

— Δὲν ξέρω... θὰ ἰδῶ...

Καὶ ἐν τούτοις κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας τὸν ἐπεσκέπτετο πέντε ἢ ἕξ φορές, διὰ νὰ διασκεδάσῃ, ὡς ἐπροφασίζετο, μὲ τὰ πτηνά.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἠγαπῶντο περιπαθῶς. Ἄλλ' ὁ Ἀντώνιος ἦτο δεῖλος καὶ ἡ Μαρία δειλότερα. Τὰ ἐκφραστικά των ὅμως βλέμματα ὁσάκις συνηντῶντο ἔλεγον πλεῖστον ἀπὸ ὅσα ἐκρυπτον τὰ χεῖλη των.

Παρήρχετο ἐν τούτοις ὁ καιρὸς καὶ ἡ Μαρία ἤρχισε ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς συμπαθείας, ἣν ἐπίστευεν ὅτι διέβλεπεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Ἀντωνίου. Καὶ ἀμφέβαλλε διότι κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας συνομιλίας των, οὔτε δι' ὑπαινιγμῶν ἀνέφερε τι περὶ τοῦ ἐρωτός των. Ἠρχισε δὲ νὰ πείθεται ὅτι ὁ Ἀντώνιος δὲν τὴν ἀγαπᾷ, καὶ ἀπόλλεσε βαθυμῶδον τὴν εὐθυμίαν της.

Ἐκ φιλαυτίας ὅμως ἀπέκρυπτε τὴν λύπην της ἀπὸ τὸν Ἀντώνιον. Ἐξηκολούθη: νὰ τὸν ἐπισκέπτεται: σπανιώτερον καὶ νὰ διασκεδάσῃ μὲ τὰ πτηνά του καὶ τοὺς δύο ψιττακοὺς, οὓς ἐξηρθεῖς διὰ τῶν δακτύλων της.

Ἄλλὰ καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐφαίνετο μελαγχολικός. Ἐθλίβετο βλέπων ὅτι αἱ ἐπισκέψεις τῆς ποθητῆς του καθίσταντο σπανιώτερα.

Δὲν ἐτόλμα νὰ ἐξομολογήθῃ τὸν ἐρωτὰ του, φοβούμενος μήπως ἀποκρουσθῆ. Καὶ κατελήθη ὑπὸ ἀφάτου θλίψεως, ὡσεὶ δεινὴ συμφορὰ ἐπέσκυψεν ἐπ' αὐτοῦ:

Ὅταν τὴν ἔβλεπε πλησίον του ἀνεκουφίζετο καὶ παρηγορεῖτο, ἀλλ' ὅταν ἀπεμακρύνετο, τὸν ἐκυριεῖεν ἡ ἀπελπίσια καὶ ἡ ἀπόγνωσις. Τὴν δὲ ἐσπέραν ὅτε ἔκλειε τὸ κατάστημά του, τὰς δύο λέξεις, ἃς δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκστομίσῃ πρὸς τὴν Μαρίαν, τὰς ἐπέφερε μεγαλοφῶνως, μὲσφ τῶν κοιμωμένων πτηνῶν του.

— Σ' ἀγαπῶ, Μαρία μου! μετὰ στεναγμῶν καὶ πάθους ἀνέκραξε.

Μίαν ἡμέραν, ὅτε αἱ τελευταῖαι ἀκτίνες τοῦ ὀνότος ἡλίου ἐγρῦσον τὸ ἥρεμα κυλιόμενον ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ, ἡ Μαρία παρουσιάσθη πρὸ τῆς θύρας τοῦ Ἀντωνίου, κρατοῦσα κἀνίστρον πλήρες ὀπωρῶν. Πρὸ τῆς ἠνεωγμένης δὲ θύρας ἔμεινον συνομιλοῦντες ἐπὶ πολὺ.

Ὁμίλου μὴ γνωρίζοντες τί ἔλεγον ἠσθάνοντο τὴν ἀνάγκην νὰ θλίψωσι τὰς χεῖρας, νὰ ἐξομολογήθωσι τὸ πλημμυροῦν τὰ στήθη των πάθος, ὅτε ἐκ τοῦ βάθους τοῦ καταστήματος ἠκούσθη φωνή:

— Σ' ἀγαπῶ, Μαρία μου, σ' ἀγαπῶ!

Ἐστράφησαν ἀμφοτέροι ὄχτροι καὶ τεταραγμένοι. Ὁ ἕτερος τῶν ψιττακῶν, κινῶν ἐπιχαρίτως τὴν κεφαλὴν, ἐπανελάμβανε: Σ' ἀγαπῶ, Μαρία μου!

Ἡ Μαρία ἐνόησε καὶ προσβλέψασα πλήρης ἐρωτος τὸν Ἀντωνιον:

— Ἐσὺ τὸν ἔμαθες; ἠρώτησε.

Εὐτυχῆς διὰ τὴν ἀνελπίστον ἐπέμβασιν τοῦ ψιττακοῦ ἀπήντησε.

— Καὶ τί ἄλλο καλλίτερο μποροῦσα νὰ τοῦ μάθω; Τὴν ἐξομολόγησιν ταύτην διεδέχθη βραχεία σιγή. Ὁλοπόρφυρος δὲ καὶ τρέμουσα ἡ Μαρία προσέθηκε:

— Τότε νὰ τὸν μάθης νὰ τὸ ἐπαναλάβῃ καὶ εἰς τὸν πατέρα μου.

Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ

Α. Α.

ΑΛΛΟΚΟΤΟΙ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΕΣ

Οἱ ἀπ' ἄμβωνος ὑπερασπιζόντες τὸ ἀναμάρτητον τοῦ Πάπα ἱεροκήρυκες μετ' ὅσας καὶ ἂν λέγωσιν ἀνοησίας, εἶνε κοσμιώτεροι τῶν συναδέλφων των, τῶν ἀκμασάντων ἐπὶ τῶν μέσων αἰώνων. Ἀδυνατεῖ νὰ πιστεύσῃ σχεδὸν κανεὶς σήμερον ὅτι ἐξεφωνήθησαν ποτε οἱ σωζόμενοι λόγοι των. Εἶνε δύσκολον νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ὁ ἐν Σεβίλλῃ τῆς Ἰσπανίας κανονικός καὶ αὐλικὸς ἱεροκήρυξ Μάρκων, ἀναπτύσσων τὸ Εὐαγγέλιον ἐνόπιον Καρόλου τοῦ Ε', τοσαύτον ἠγωνία κραυγῶν καὶ καταρώμενος τοὺς αἰρετικούς, ὥστε τρίς καὶ τετράκις ἐκένου ποτήριον καμπανίτου, ὅπως δροσίσῃ τὸν λάρυγγά του.

Τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων ὁ ἐν Διζῶν μοναχὸς ἐκήρυξε τὰκόλουθα: Ὁ ἀλέκτωρ ἐφώνησε *Cristus natus est* (Χριστὸς γεννᾶται) καὶ ἐμιμήθη ἐπιτυχῶς τὸν ἀλέκτορα. Ὁ βοῦς ἠρώτησε *ubi, ubi*; (ποῦ, ποῦ;) καὶ τὸ πρόβατον ἀπεκρίθη: ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. Τελευταῖον δ' ὄνος παρεκίνη: ὄλους, ὅπως πορευθῶσι καὶ προσκυνήσωσι τὸ βρέφος, ὀγκώμενος *iamus, iamus* (ἃς πάμε).

Ὁ πάτερ Ὀνώριος, περιφανὴς καπουκῖνος τοῦ 17ου αἰῶνος, ἐξήγαγε κρανίον ἐκ τοῦ ράσου του καὶ τῷ ἀπέτεινε τὰς ἐξῆς ἐρωτήσεις: Ὁμίλησον! μήπως εἶσαι κρανίον δικαστοῦ; καὶ τῷ ἐπέθηκε τὸν τότε συνήθη δικαστικὸν σκούφον. Μήπως ἐπώλησας τὴν δικαιοσύνην ἀντὶ χρυσοῦ ἢ ἀργυρίου; ἄτιμε! κακοῦργε! Ποσάκις δὲν ἀπεκοιμήθης ἐν τῇ συνεδρίᾳ ἀντὶ νὰ ἔχῃς ἀνοικτὸν καὶ ἀμερόληπτον τὸ οὖς εἰς τὴν ἀπολογίαν τῶν κρινόμενων; Ἡ μήπως ὑπῆρξας κεφαλὴ ὡραίας γυναικός; Ἄλλὰ καὶ ἐὰν ἔχσας τὸ κάλλος σου δὲν εἶσαι τώρα παρὰ ὅ τι ἦσο καὶ τότε, κενὴ! κενὴ! καὶ πάλιν κενὴ! Ποῦ τὰ ροδοβαφῆ χεῖλη; ποῦ τὸ μάγον μειδίαμα; ποῦ οἱ ἀστράπτοντες ὀφθαλμοὶ, οἱ πολλοὺς ξετρελλάναντες; Μόνον οἱ λευκοὶ ὀδόντες σοὶ ἀπελείφθησαν διὰ νὰ τρώγῃς γῶμα, κατηραμένον κρανίον!

Γελιοδέστερος ὅμως κατέστη ὁ πάτερ Βρυδὲν τῷ 1712· διέταξε τὸν ὑπρέτην τῆς ἐκκλησίας νὰ περιβάλῃ διὰ σκηνίου τὸν λαμόν του, καὶ νὰ τὸν ἐκλύσῃ ἐκ τοῦ μέσου τοῦ εὐλαβοῦς πληρώματος ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος. Ἀναθὰς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐμιμήθη τὰς ὁμιωγὰς καὶ τοὺς λυγμοὺς ἀμαρτωλοῦ καιομένου ἐν τῷ πυρὶ τῆς κολάσεως Παρουσιασθεὶς δὲ εἶπε: Ταχέως θ' ἀκούσητε τὴν σάλπιγγα τῆς δευτέρας παρουσίας Ἰσως αἴριον Ἰσως σήμερον Ἰσως ταύτην τὴν στιγμὴν. Καὶ ἀμέσως ὄπισθεν τοῦ παραπετάσματος ἤρχισαν δώδεκα ἄνθρωποι σάλπιζοντες θορυβωδῶς.

Ὁ πολὺς Σουίφτ εἶπε ποτε· συναμαρτωλοὶ ἀδελφοί! τετραπλῆ εἶνε ἡ ὑπερφηανία. Ὑπερφηανία τοῦ γένους, τοῦ πλοῦτου, τῆς καλλονῆς καὶ τῆς σοφίας. Θὰ ὑμῶν μόνον περὶ τῶν τριῶν πρώτων, διότι περὶ τῆς τετάρτης ἔχω πεποιθήσιν ὅτι, κανεὶς ἐξ ὑμῶν δὲν τολμᾷ νὰ περιπέσῃ εἰς τὸ ἐπὶ σοφία ἀμάρτημα.

Ὁ πᾶτερ Σεραφεῖμ κηρύσσων ἐνώπιον τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' ἔλεγε: Μεγαλειότατε! Γνωρίζω ὅτι κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἔθιμον ὄφειλον νὰ εἶπω κολακείαν τινὰ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα. Ἀλλὰ συγχωρήσατέ μου τὴν ἔλλειψιν ὅλην τὴν Ἱερὰν Γραφήν ἀνεδίφησα, χωρὶς νὰ εὖρω οὐδεμίαν ἀθρόφωνα φράσιν ὑπὲρ Ὑμῶν. Θὰ σῆς προσφωνήσω λοιπὸν ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους ἀμαρτωλοὺς.

Περὶ τῶν ἱεροκηρύκων τοῦ 16ου αἰῶνος ὡς ἐξῆς ἀποφαίνεται ὁ Ἑρασμος. Λέγουσι πολλὰ καὶ ποικίλα μηδεμίαν ὁμοῦ ἔχοντα σημάφειαν μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀρχίζουσι περὶ ἐλεημοσύνης καὶ πηδῶσιν εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Νεῖλου. Ἀντὶ μετριοφροσύνης φλυαροῦσι περὶ τῶν δώδεκα συμβόλων τοῦ ζωδιακοῦ καὶ ἀντὶ πίστεως περὶ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου.

Ἐπὶ τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου ὁ ἐπίσκοπος Μουσῶν σὺν ἄλλοις εἶπε καὶ τὰ ἐξῆς: Ὁνήσκων ὁ Σωτὴρ ἦτο Ἡρακλῆς, ἀναστάς ἐφάνη ἄλλος Ἀπόλλων, ἐξεβλήθη τοῦ τάφου ἄλλος Περσεύς, κόπτων τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδοῦσης καὶ ἀπολιθῶνον διαβόλους καὶ Φαρισαίους.

Κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῇ Δύσει μοναχὸς τις ἐκήρυξε: Ὁ διάβολος ἐπενόησε νέαν γλῶσσαν, ἣν οἱ ἄνθρωποι καλοῦσιν ἑλληνικὴν. Μὴ πιστεύετε εἰς αὐτὴν, ἀδελφοί, διότι εἶνε ἡ γλῶσσα ὄλων τῶν αἰρέσεων. Ὅταν ἴδῃτε ἑλληνιστὶ γεγραμμένην Ἀγίαν Γραφήν, καύσατέ την, διότι εἶνε ἀμαρτία, ἀσέβεια, δηλητήριον! Ὁμοίως φυλάττεσθε καὶ ἀπὸ τὴν Ἑβραϊστὶ γεγραμμένην, διὰ νὰ μὴ γίνηται Ἑβραῖοι.

Ὁ Ἰταλὸς Βαρλέτης ἐκήρυξε τὸν ἐξῆς διάλογον, γενόμενον δὴθεν ἐν οὐρανῷ, περὶ τοῦ τίς ἐμελλε ν' ἀποσταλῆ εἰς τὴν γῆν, ἵνα εὐαγγελισθῆται τὴν μετὰστασιν τῆς Θεοτόκου: Ὁ Ἀδάμ εἶπε εἰς τὸν Χριστόν— Ἄφες με νὰ καταβῶ. Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ Σωτὴρ· θὰ σταθῆς εἰς τὸν δρόμον διὰ νὰ φάγῃς πάλιν μῆλα. Ἐπειτα παρακαλεῖ ὁ Ἄβελ. Οὔτε, λέγει ὁ Χριστός· ἐὰν σὲ συναντήσῃ ὁ Κἰν ἢ σὲ φονεύσῃ πάλιν. Πρὸς τὸν Νῶε λέγει: σὺ τὸ τραβῆς καὶ μεθᾶς. Πρὸς τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν, τὸ φόρεμά σου εἶνε κουρέλια. Καὶ πρὸ τὸν σταυρωθέντα ληστὴν· ἐλθσόνησες, πτωχὲ ἄνθρωπε, τὰ κατεαγότα σου σκέλη; Ἀπεστάλη δὲ ὁ Γαβριήλ.

ΚΙΝΕΖΙΚΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ

Ἡμεῖς πρὸς χαιρετισμὸν δίδομεν τὰς χεῖρας, οἱ Κινέζοι δίδουσι τὰς χεῖρας καὶ οὕτω προσκεκολλημένας τὰς ἀναβιβάζουσι πρὸ τοῦ προσώπου.

Ἡμεῖς ἀποκαλυπτόμεθα εἰς ἐνδειξὴν σεβασμοῦ, οἱ δὲ Κινέζοι ἐκβάλλουσι τὰ ὑποδήματά των.

Ἡμεῖς ξυρίζομεν τὸ πρόσωπον, ἐκεῖνοι τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς ὄφρεις.

Ἡμεῖς κόπτομεν τοὺς ὄνυχας, ἐκεῖνοι θεωροῦν ἀριστοκρατικὸν νὰ διατηροῦν αὐτοὺς μέχρι 3 καὶ 5 δακτύλων, προφυλάσσοντες αὐτοὺς ἐντὸς ἀργυρῶν θηκῶν.

Οἱ Κινέζοι φοροῦν τὸ γελέκιον ἐξωθεν τοῦ ἐπικνωφορίου, τὰ δὲ ἐσώβραχα ἐξωθεν τοῦ πανταλονίου.

Πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ πένθους φοροῦν λευκὰ φορέματα.

Αἱ γυναῖκες ἐκτελοῦσι τὴν ἐργασίαν τῶν ἀνδρῶν καὶ οἱ ἄνδρες εἶνε μοδίστ...οὶ γυναικείων πῆλων καὶ φορεμάτων.

Ἡμεῖς ἐκδικούμεθα τοὺς ἐχθροὺς μας ἐξοντώνοντες

αὐτοὺς, οἱ Κινέζοι ἐκδικοῦνται αὐτοκτονοῦντες.

Ἀντὶ μαλακῶν προσκεφαλαίων μεταχειρίζονται ζῦλον. Τὰ πλοῖα ρίπτουσι εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸ πλευρόν. Τοὺς κώδωνας κρούουσι ὄχι μὲ γλωσσίδας ἀλλὰ κτυπῶντες αὐτοὺς ἐκ τῶν ἔξω, καὶ σχεδὸν ὅλαι αἱ πράξεις τῶν Κινέζων ἐκτελοῦνται ἀντιθέτως τῶν ἰδικῶν μας.

ΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ γυνὴ εἶνε τὸ φίλτρον μας, ἡ ἀφωσίωσις μας, ἡ σύντροφός μας καὶ κατὰ τὸ γῆρας ἡ τροφός μας.

Τὸ πρόσωπον τοῦ παρασίτου εἶνε τὸ τοῦ ψεύστου, τοῦ κόλακος, τοῦ βωμολόγου καὶ τοῦ συκοφάντου. Εἰσερχόμενος ὁ παράσιτος λέγει· «ἔγω μίαν εἶδησιν νὰ σᾶς ἀναγγείλω» καὶ ἀφ' οὗ εἶπη τὸ ψεῦδος ὑπερβαυμάζει τὰ θέλητρα τῆς οἰκοδεσποίνης καίπερ εἶναι ἥκιστα ἀβροθέλητρα, ἐκπλήσεται διὰ τὸ πνεῦμα τοῦ κυρίου, διὰ τὸ ἐξαίρετον τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ζωμοῦ. Τὴν ἐλαχίστην ἀστεϊότητα δέχεται εὐαρέστως. Πλειοδοτῶν εἰς τὴν κατὰ τὴν ἄλλην κακολογίαν καὶ ἐν συνόλῳ διαπράττει πᾶν εἶδος ποταπότητος, χαμερπείας, ἀναισχυντίας καὶ ἀνοησίας.

Τὸ ἐπικινδυνωδέστερον δάγκωμα ἐκ μὲν τῶν ἀγρίων θηρίων εἶνε τὸ τοῦ συκοφάντου ἐκ δὲ τῶν ἡμέρων τὸ τοῦ κόλακος.

ΣΚΕΨΕΙΣ

Ὁ ἔρωσ εἶνε κατάδικος πολεμική, διὰ τοῦτο ὅλαι αἱ ἐρωτικαὶ λέξεις εἶνε στρατιωτικαί: Νικητὴς ἔρωσ, ἥττημένος ἔρωσ, κατάκτησις καρδίας, ὑποδουλώνω καρδίαν, εἶμαι αἰχμάλωτός σας, δεσμὸς καρδίας, ἀδάμαστος καρδία, ἀνίκητος ἔρωσ.

Τὰ πάθη μας ὁμοιάζουσι πρὸς κρύσταλλον μὲ διάφορους γλυφάς, τὰ ὅποια μεταβάλλουσι δι' ὑμᾶς τὴν τῶν ἀντικειμένων ὄψιν, χωρὶς τὰ ἀντικείμενα νὰ λάβωσιν ἄλλην μορφήν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δάσκαλος ἐκθειάζων τὰ πλεονεκτήματα τῆς γυμναστικῆς ἔλεγε σὺν ἄλλοις. Οὐδὲν καλλίτερον αὐτῆς διὰ τὴν ὑγείαν, αὐξάνει τὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπεκτείνει τὰς ἡμέρας του καὶ... Ἀλλὰ τὸν διέκοψε μαθητὴς τις· οἱ πατέρες μας δὲν μετεχειρίζοντο τὴν γυμναστικὴν καὶδμως... Ἀληθῶς, δὲν τὴν μετεχειρίζοντο εἶπεν ἐν ὀργῇ ὁ δάσκαλος, ἀλλὰ κύτταξε καὶ τὰ χάλια τους. Ὅλοι ἐπέθαναν! Κανεὶς δὲν ἔμεινε.

Ἐπενθυμίζομεν εἰς τοὺς κ. κ. συνδρομητὰς ὅσοι δὲν ἀπέτισαν ἐτι τὴν συνδρομὴν των, ὅτι αὕτη κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν εἶναι προπληρωτέα· παρακαλοῦμεν δ' αὐτοὺς ὅπως μὴ βραδύνωσι νὰ μᾶς ἀποστείλωσι ταύτην εἰς τραπεζογραμμάτια ἢ γραμματόσημα, κατὰ προτίμησιν Γαλλικά, ἐντὸς συστημένης ἐπιστολῆς, ἀπευθυνομένης «Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἀττικῆς Ἱριδος» ὁδὸς Μιλτιάδου καὶ Λεωχάρους ἀριθ. 27.

Πᾶσα αἴτησις πρὸς ἐγγραφὴν νέων συνδρομητῶν, πρέπει νὰ συνοδεύηται καὶ ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου τῆς πληρωμῆς.